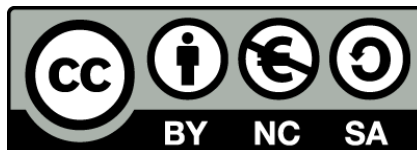

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Problemes actuals de la gramàtica catalana: 1. La negació

Joan Solà Cortassa

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència Reconeixement- NoComercial – Compartir Igual 4.0. Espanya de Creative Commons.

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia Reconocimiento - NoComercial – Compartir Igual 4.0. España de Creative Commons.

This doctoral thesis is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0. Spain License.

Joan SOLÀ CORTASSA

PROBLEMES ACTUALS DE LA GRAMÀTICA CATALANA

I. LA NEGACIÓ

R. 76

El Director

TESI DE DOCTORAT dirigida per

Dr. ANTONI M. BADIA I MARGARIT

Universitat de Barcelona,

agost de 1970

l'hagués conegut; /

546 /e demanà-li en què l'havia conegut, pus que no plorava

P O E S I A

- 1287 547 és lo món creat de nient
- 1288 548 lo qual en tota res mais que ell val
- 549 ab que hom lo prec senes engan
- 550 Déus exoeix ans l'hom gentil /.../ que no fa l'home qui
és vil
- 1289 551 ¿què li cal si perd nulla res, / pus que Déus basta
a quant és?
- 552 confessió que hom deu fer a cascuna hora enans que la
diga
- 553 Anc passió de passió/ ne de neguna acció/
poc sofrir cos ne pensament
- 1290 554 E vós, fill, podets mai morir?
- 555 null gauig al seu és comparat
- 556 foc qui mai no mor
- 557 que'n tota res és avinent /.../
- 558 /e no fall en neguna res
- 559 que no'l laixa en res errar
- 1291 560 e no tem nulla re vivent
- 561 car si per sa amor no fos, /
- 562 /ja no pogra negú de nós/ fugir (...)/ ni haver gauig
- 563 E l'imaginar mais me val/ que tot quant hai sentit deçà
- 564 adoncs sui trist e hai paor/ tro membre la dona d'amor
- 565 que anc no la sentí major
- 1292 566 no és qui'l pogués dir. Mas gens no sabia/
l'ira n [i] 'l desconhort en què esdevenia. (la i afe-
gida consta a l'ed. de Galmés)
- 567 lo qual molt mais val que ço que n'has haüt

- 1293 568 ¿com fust anc tan ardit, que (...)/ baisest mon douç
fill (...) /.../
569 / qui anc mais no mentí ni'n parlet follament (...)?
570 que null hom viciós ni qui sia mintent/ no la deuria
baisar per negú traïment
571 Trista! Anc mais no fo, segons dret natural,/
que (...) hom vengués (...)/ mostrar veritat de nulla
res corporal
572 menen-lo-se'n judeus, sens que ell no's n'és defès/
573 /ni eu, qui som fembra, no'hi poria far res
574 Ha negú enfre nós qui ajudar-li pogués?
575 qui li donàs ajuda, com si res no valgués/ ella ni son Déu
576 (...) per què (=per la qual cosa) pietat és/ oir lo
desconhort en lo qual ella's mès,/ ni com foren,
vés ella, vilà e descortès/ tuit (...)
577 car, sinó sent Joan, per tots fo leixada
1301 578 no hai ajuda d'home nat
1302 579 e a la fi res no hi pusc far
580 mal esperit ne hom irat/ no hagen en mi potestat
1303 581 ¿E per qual tort /.../ m'ha acusat (...) /.../
que'n pauc no som desesperat?
582 sens contrició no fa res
583 per la paor qui res no val
584 qui de null bé no ha aon
585 E qui vós no ha, res no val
1304 586 ¿de què mèrit hauràs?/si deçà negun bé no fas?
1305 587 Car eu no só çai per vivir
ne per jaser
ni que no faça re,
ans só creat a faire bé
588 Ah mal viciós obrar!/iJa no'us pogués mais atrobar/
/en mes mans (...)!
589 Ah mal obrar que res no val!

Lo Desconhort

- 1308 590 e no hai null amic qui negú gauig m'aport,/ mas tan
solament vós
- 591 que res no veig ni auig d'on me venga confort
- 1309 592 que res àls no amé mas que ell fos honrat
- 593 (e car a Déu parlava, feent a ell clamor/ car tan pauc
exceix li just e'l pecador, /.../)
car si mais los donava d'ajuda e fervor, / que tots
convertirien (...)
- 594 dix-me què havia,/ ni lo dol que en menava e d'on me
venia,/ ni si ell en res ajudar me podia
- 1310 595 que tal ira sentia,/ que per ell ni per altre no'm
consolaria
- 596 no hagra re perdut ni'n fera clamament.
- 597 qui no'm volen ausir e tenen a nient/ mi e mes paraules
- 598 parla e res no fa
- 599 a soure qüestions nulla art tant no val,/ e a destruir
errors per raó natural;
- 600 car null hom qui perdés (...),/ no poria haver mais gauig
de re terrenal
- 1311 601 no sots escoltat ni ajuda no'us ve
- 602 Per què (="per la qual cosa") fa gran pecat qui en son
cor reté/ ira ni desconhort
- 603 e d'hui mais no plorets (...)/ enans vos alegrats
- 604 mi faits ésser dubtant/ que siats en pecat mortal, tan
mal estant,/ per què (="per la qual cosa") siats in-
digne a far res ben estant
- 605 car lo bé e'l pecat en res no són semblant
- 606 N'Ermità, no m'excús que no haja pecat/ mortalment mantes
vets
- 607 no pequé a cient en null mortal pecat
- 1312 608 Per què (="per la qual cosa") mi fas dubtar/ que lo públic

- negoci (...) /.../ no's perda per ço car molt no lo
vols amar
- 609 ni de ton falliment no deus altre encolpar, / ni tu estant
ociós no't deus desconhortar
- 610 (...) e si vós/ sabfets què n'hai dit a reis e a senyors/
ni com hai treballat, no serfets dubtós
- 611 Ramon, tot hom qui vol adur a compliment?/negú fait que
sia de molt gran estament, / cové que (...)

=====

Altres exemples de Llull, recollits
esporàdicament a les Obres essencials
(citades pel volum, I, II, seguit de
pàg. i columna) o al DCVB.

- 612 Nenguna persona en vos no es ans que altre (Cont. 317;
DCVB, ans)
- 613 Mas vós, Sènyer, ço que sabets, sabets sens tot mijà
(II, 141 B)
- 614 ¿Qual cor poria comprendre la vertut (...)? No negú./
- 615 /Ni no's cové, Sènyer, que l'alegre que l'hom no deu
haver pusca null cor comprendre (II, 109 A; DCVB,
l ni, l a, dóna ne en lloc del segon no)
- 616 car tot saber és finit sinó'l vostre (II, 140 B)
- 617 les aus no sembren ne no ajusten ni no estogen les vian-
des de què viuen (II, 332 B)
- 618 lo qual no hi volc anar sens gran loquer, ni no volc
estar ab lo malalt mas un jorn tan solament (I, 191B)
- 619 car ço per què lo nostre saber creix e mellora, sí és
en ço que (...), e tot ço que lo nostre saber és
bon ni gran, tot és per raó de vós (II, 141-2)
- 620 enaixí com la dona (...) pot veer en lo mirall la bellesa
o la legea de sa cara ni de ses faiçons, enaixí,
Sènyer, lo vostre servidor (...) totes ses belleses

- e totes ses legees veu e apercep en si mateix
(II, 322 A)
- 621 No som letrat, ni no sé los lenguatges (I, 205 B)
- 622 Aquella dona plorava dementre acaptava, e recontava a
gran re de prohòmens la captivitat en què son ma-
rit era ni'l turment que sostenia en la presó
(I, 215 B)
- 623 dix que fort se meravellava que amor pogués ésser sens
temor, ne temor sens amor (I, 325 B)
- 624 Si en vós, amor, havia pietat ni perdó, ni do ni pa-
ciència, caritat ni humilitat, ¿porfets-me fer
servidor (...)? Ni la mort, ¿voldria's soferir
tro que moltes coses hagués fetes per amor?
(I, 205 B)
- 625 E no'ns basta temps com puscam menjar ni engullir tot
ço que ajustam ne estojam (II, 333 A)
- 626 Noblesa de coratge no la demans a la boca (...); ni no
la demans a honrats vestiments (...); ni no demans
noble cor a guarniments (I, 535 A)
- 627 si vós no fóssets ab nós, aquesta ànima (...) hagra
Déus perduda (I, 190 A)
- 628 E si açò no era enaixí, Déus no demostraria que (...)
(I, 190 A)
- 629 car si no era virtut, enfre massa e poc no hauria mijà
(I, 542 B)
- 630 On, qui vol vençre ni sobrar accídia, cové que haja en
son cor fortitud (I, 541 B)
- 631 no és ver cavaller, ni no és en l'orde de cavalleria
(I, 532 B)
- 632 mills se cové la justícia de Déu ab la justícia de l'hom
just, e mills és contrària la justícia de Déu a
l'hom accidiós que no és si resurrecció no és (I,
1070 A; Badia-Moll comenten aquest exemple; pàg.
1341, nota 55)

- 633 com he pogut més tembre lo juif dels hòmens (...), que
no he temut lo judici que vós darets (II, 224 A)
- 634 En qual que loc hom sia ni en qual que estament hom sia,
tota ora és a home necessària cosa membrar en vós
(DCVB, qualque, 1)
- 635 ¿Con pot esser que la humilitat de Déu no veda que su-
pèrbia, qui és mal, no sia? (Gentil 147; DCVB,
vedar)
- 636 Garda que ta muyler no conega tos vicis (Mil prov, 398;
DCVB, guardar)
- 637 e après la mort no cuyt esser nuyla cosa (Gentil 14;
DCVB, cuidar, 1 a)
- 638 Entén que'l món sia creat de nient (Blanq. 54; DCVB, 1
nient)
- 639 Nuyl temps no ohy parlar del Deu que (...), ne de resur-
recció atresf no ohy nuyl temps parlar (Gentil 13;
DCVB, atresf)
- 640 hauia mil besants e hac desir que'n pogués hauer altres
mil (Felix, pt. I, c. 3; DCVB, altre)
- 641 He poder d'ajustar una pera ab altra e fer un munt
(Cont. 16, 3; DCVB, altre)
- 642 enfre un rei e altre (Felix, pt. I, c. 3- DCVB, altre)
- 643 Certa cosa es que de cors glorifficat no es en aquest
mon son loch, ni de anima racional altre tal (Gen-
til 219; DCVB, altre)
- 644 Per assò no podia alre fer mas ymaginar e membrar
(Cont. 359, 24; DCVB, alre)
- 645 les mies forses (...) no sien en als mas en honrar e
lohar ^{tu} (Gentil 59; DCVB, als)
- 646 La ventura es cosa que no ha intenció a si mateixa ni
a altri (Blanq. 3, 3; DCVB, altri)
- 647 Enveja es desijar ab tristicia altruy béns (Doctr., puer.
c. 21; DCVB, altrui)

- 648 Que de vn error no pas a altruy ne de vna colpa e peccat
a altre (Gentil 99; DCVB, altrui)
- 649 Envejar altruys bens es peccat mortal (Doctr. puer. c. 65;
DCVB, altrui)
- 650 No donà a son fill sinó tant solament la let (Blanq. 2;
DCVB, sinó)
- 651 Subtilesa qui està en les coses sensuuls no és gaire útil
ni profitosa (Cont. 215, 22; DCVB, gaire)
- 652 E donchs, pus que has a murir, vulles murir (Doctr. puer.
8, 16; DCVB, 3 pus, 2)
- 653 La sua ànima no hac pas oblidada la sancta devoció de
Blanquerna (Blanq. c. 5; DCVB, 2 pas)
- 654 Déus gloriós, un en essència e tres en persones (I, 123 A)
- 655 Est jove havia nom Evast, lo qual fo bell de persona,
e noble de cor (I, 123 A)
- 656 muller qui fos sana e ben formada en sa persona (I, 123 A)
- 657 foren a l'església ab poques persones (I, 124 A)

Viatges de MARCO POLO

(versió catalana de la segona meitat del
s. XIV)

Edició a cura d'Annamaria Gallina.

Ed. Barcino (E.N.C., A, 85), Barcelona 1958.-

En buidem 105 pàgs. en sis cates de 15 pàgs.
corresponents als següents capítols:

pàgs. 27-42, cap. I-VII

58-75 XVI-XXI

90-104 XXXII-XLII

120-135 LI-LVII

150-165 LXVIII-LXXVIII

180-208 LXXXV-CV

(Al marge esquerre citem el capítol)

- I 658 car no s'i troba res de què hom pusca viure
 659 que si alcun s'atura I poch (...), él oyrà veus
 660 E cascú que ha infans fa morir I moutó per cascun infant
 661 E con han menyat, sí ajusten totz los osses de la carn,
       e sí'ls meten en bels monuments
 662 Encare fan altre cose
 663 fan venir los encantadors que fasen sortz si és ora
       que'l deyen anar cremar, ne de qual part (...)
       deuen trer lo cors
 664 car a veguades no'ls cremen de VIII dies o de XV o de
       I mes depuys que són mortz
 665 e cobren la caxa d'alcú bell drap d'or o de ceda
- II 666 e à'y ciutatz, viles e castels assatz
 667 E totes les gens que'y stan són ydòlatres
 668 e no han cura sinó de cantar e de sonar
 669 són molt bé acullentz a les gens strayes
 670 E de present que degun stranger és vengut a lur alberch,
       fa manament lo seyor de l'alberch a ssa muler que
       ella fassa (...) tot so que él voldrà ne que él
       sàpia demanar
 671 E meten I seyal a la porta o a la finestra, ço és, I
       capel de sol, o la sua spassa, o altre cose
 672 E can lo senyor (...) veu lo seyal, sí se'n torna, he
       sta tant fins que'l stranger se'n sia anat
 673 era molt desonesta
 674 pregan que no'ls trencàs lur usansa, ne'ls volgués fer
       tant gran ultratge/
 675 /con éls ho avien mantengut totz temps
 676 lur déus los amava molt e'ls avia dat molts béns
 677 lur seyor (...) no'ls contrestà pus
- III 678 Aquesta província és prés del desert (...) e dura bé
       XVI yornades
 679 tres linatges de gens

- 680 e la salamandra no és pas bèstie, axí con alguns disen
 681 E fo ver que éls cavaren tant en la montaya fins que
       atrobaren la vena
 682 e asò és la salamandra que hom diu; e negun no'n gosa
       portar ni trer fora (...), sinó lo Gran Cham
 683 é vistes les dites coses
- IV 684 en lo cal camí no ha nenguna abitació
 685 Cant hom se perteyes de (...)
 686 après troba hom la província de Suetra, hon troba hom
       ciutat
- 687 Aquestes gens són ydòlatres
- V 688 los religiosos ydòlatres viuen pus honestament que les
       altres gens, e's garden molt de luxúria;/
 689 /mes los altres ydòlatres no entenen que sia peccat
 690 en cascun [mes] à V yorns qui són squivatx d'alciura
       naguna bèstia, ne de menyar carn de neguna manera
 691 E cascun pot pendre tantes mulers con se vol, mas la
       primera an per pus melor
- VI 692 e an bestiar e camels assatz
 693 I desert hon no à neguna abitació, sinó alcunes avala-
       des hon à erbatjes
- VII 694 en la qual província no avia neguna habitacion de viles
       ni de castells,/
 695 /e stan-hi molta gent
 696 E tant multiplicaren aquestes gens, que'l pestre Johan
       sabé lo multiplicament lur
- XVI 697 E stan-hi salvatge gent
- XVII 698 car hom hi ou parlar sovey, e no veu hom aquel qui
       parle
 699 Les gents que'y stan són crestians
 700 mas no poden pendre sinó dels pochx (= "petits")
 701 e són pus fortz que'lls altres domèstichs
 702 les jens d'esta terra viuen molt de mercaderia

- 703 e à'y d'altres aucells (...) dels quals nosaltres no
n'aven negun
- 704 les gens són grans, mas han for poch nas, e an fort
pochs pèls;/
- 705 /e les fembres no n'an jes en tot lur cors
- 706 E si à una fembre, si ben s'és de bay loch, sí la
pendrà I gran baron, pus que sia bella
- XVIII 707 E és-ne rey I qui fo del linatge de pestre Johan, però
per la voluntat del Gran Cham; (...)/
- 708 /mas aquest rey no és tan gran con pestre Johan
- 709 E fan-s'i xamalotz assatz
- 710 hi à I^a generació de jens qui an nom argons (...); e
són bones gens e sàvies
- 711 E con hom ha cavalcatz VII jornades (...), troba hom
tot die viles e castells assatz
- 712 e són mayors que degunes de les altres grues
- 713 troba-n'i (...) assatz
- XIX 714 En lo mig loch (...) sí à I altre palau
- 715 que a penes la pot hom gardar
- 716 e és tant bona hobra (...), que pluya ni vent no li
pot nore
- 717 lo dit palau se lava tot jorn ab ayga fresca, /
- 718 /e yamés no'y ha calor anuyosa
- 719 desfan lo palau a troçes e stòyan-lo entrò que torna
[lo seyor] a la dita ciutat. /
- 720 /E ve'y tostemp a XXVIII jorns d'agost
- 721 egües blanques e negres, sens altre seyal que no han
- 722 beu él e fot son linatge, ed altres no, salvant una
gent qui s'apella Orient
- 723 no'y ha negú (...) que no fassen honor ad aquests
- 724 axí metex fa tot om honor a les egües
- 725 negú no gosaria passar davant eles/
- 726 /entrò que eles són passades

- 727 Mas, abans que'us digam d'aquesta gran ciutat (...)
- 728 Con lo seyor és a son gran palau (...), o en ciutat o
en altre part (...)/
- 729 /jamés no plou
- 730 si I hom és jutgat a mort (...), e'l couen e'll menyen
tot; mas hom que muyra de sa mort, no'l menyen per
res
- 731 Encara fan altre cosa
- 732 e als cuns an mulers, e altres, no
- 733 e no asoren neguna ydola que fos mascle
- XX 734 qui era pus entich que'l seyor
- 735 entrà a la terra (...) ab tota sa ost (...) e ab I altre
baró
- 736 hac ordonatx cavalers a pendre los camins e'ls passes
sens que Nayam no'n sabé res
- 737 que no portaria nul temps corona si no prenia Nayam
- 738 que no fos negú qui'l gosàs auciore
- XXI 739 Nayam no's guardava, ne's pensava que (...)
- 740 axí que no calia sinó ferir
- 741 mas no li valc res
- 742 féu metre Nayam a I tapit e féu-lo bé stret cosir, tant
que l'afegà. E asò's fé (...) per so que no'n ro-
mangués res sanc sobre terra
- 743 que negun no gosàs fer dan ni vilania
- 744 ach gran dupte que'l Gran Cham no fes d'él axí co avia
fet de Nayam
- XXXII 745 E aquestz XII [barons] han poder de (...) fer hostz e
cavalcades sobre alcuna ciutat ho castels qui's
revel.lassen contra lo seyor; /
- 746 /e an a provesir si caresties ne altres novitatz hi
vénen sobre alcuna província
- XXXIII 747 van tostemps trotant
- 748 axí que yamés no van que de la un casal a l'altre

- 749 és bé servit lo senyor, sens gran afany que no n'à,
 750 /e no li costen res correus
- XXXIV 751 Encara és fet ordonadament per lo seyor que si alcuna
 província ha destret de viandes (...), que totz
 sels qui'y porten vianda són franch de tot pesatge
 752 sien acorregutz del blatz del seyor (...) tro que
 n'ayen aparelat
- XXXV 753 e ha gran quantitat de nevelis (= "vaixells"), poch e
 grans
- XXXVII 754 axí [sc. "ydòlatres"] són aquells del Catay, sinó poch
 crestians e serrenys
- XL 755 E al cap d'aquesta plana ha grans montayes e aspres de
 caminar, e duren XX jornades, e anant trop dies
 per ponent.
 756 Can hom ha cavalcades estes XX jornades, troba hom grans
 plans d'aspre camí, tota vegada per ponent
- XLI 757 e val-hi totz jorns de M besans d'or
- XLII 758 trobent-s'i les pus grosses canes del món
 759 negú non gosaria passar
 760 Ells no pendrien neguna punsela per muler si no era
 coneguda de motz homes./
 761 /E con negun hom stranger vol alcuna fembre, menen-li
 d'aquestes yoves
 762 calque cosa los donetz, pengem-lla en son col
 763 E no han moneda, ne vestedures sinó de pells salvatjes
- XLIII 764 és una província vés ponent, e no'y ha sinó I reialme
- LII 765 Mas més fan aquets: que, con negú d'élis envelesex massa
 sí l'aucien, e meten-lo a la casa
 766 en guisa que hom ni bèstia no'y puscar tornar
- LIII 767 e nul om no gosa dormir
 768 e seguey lo lehó tant, entrò que l'auciu
- LVII 769 axí que poch seyors avia al món mayors que él, salvant
 lo Gran Cham
 770 no à cura sinó de delitar son cors

- 771 no s'adelitaven sinó de beure
 772 no's pot hom acostar de I tret de balesta sens aygüe
 773 negú no'ls poguera noure
 774 pensan que no avia hom al món qui agués tant gran poder
 775 cor sens navelis no fóra res
 776 e demanà que's retessen al Gran Cham, e resposeren que
     no'n farien res
 777 que (...) eren aparelades de retre al Gran Cham, ab que
     él no volgués gastar tant noble ciutat con aquesta,
     ne les jens atressí.
 778 la ciutat és tota en aygua, axí con en Venècia, e atressí
     és tota entorn enrevirada de grans aygües./
 779 /E, encara, à dedins la ciutat (...)
 780 que en tot lo món no avia ciutat tant richa
 781 e con se pren foch en degun loch de la ciutat, firen an
     aquella taula
 782 Atressí ha an aquesta ciutat bels carrés
 783 en lla província dou Mangui ha MCC ciutatz (...), sens
     los castels (...) qui'y són sens nombre
 784 con I enfant és nat, fan scriure lo punt e la hora (...)
 785 e demanen-los si so que volen fer porà venir bé o no
 786 e, però, totz són ydòlatres
 787 axí que les nobleses del món hi són tantes, que al món
     no ha tant bel palau e tant gran
 788 E atressí, an aquesta ciutat à CLX choumans
 789 a cascun alberch o casa o palau tenen scrit a la porta
     los noms d'aquels qui'y stan, de qualque condició
     sia;/
 790 /e si alcun hi mor, leven-ne lo nom (...); e con hi nex
     alcun o alcuna, tornen lo nom scriure
 791 E totz meses fan cerca per tótes les portes, axí que lo
 792   seyor sap totz meses / qui s'és partit de la ciutat,
     o que'y és vengut, e que'y és nat o mort

- 793 avia tant gran renda, que negun nombre no se pot metre./
 794 /E avia tant alt cor, que con cavalcava per la terra
       e vesia I casa pochà (...)
 795 volia saber en qual senyal eren natz, ne en qual planeta
 796 con alcun rich hom no avia infans, sí li dava I o dos
       d'aquestz infans
 797 E fesie's servir, aquet rey, a M donsels d'aquestz que
       avia nodritz, e a M donseles atressí
 798 que negun no gosava
 LXVIII 799 trobam la ciutat de Ugu, la qual és (...), e à'y de so
       que ha en les altres. Puyt (...) trobam (...)
       Vuchim, qui és atressí gran ciutat e richa
 LXIX 800 la ciutat de Quinsay (...), qui és la major ciutat qui
       sia al món
 801 per un gros venecià auria hom bé LXXX lliures de calsevol
       d'estes coses
 802 van totz a peu, salvant los capitàs
 LXXIII 803 E an bells jardins e moltz delitables e plens de totz
       fruytz
 804 e de totes maneres de spècies sens nombre
 805 és I dels portz del món hon vénen més mercaderies
 806 Vejatz con n'à mercat de totes coses
 807 les pus belles qui sien al món
 808 Dels altres (...) no'us ^{on}diré res
 LXXIV 809 e assò té pus fort que pega
 810 la I^a és mayor que l'autra
 LXXV 811 E an molt or (...), e negú no'n gosa trer, sinó ells
       poch a poch
 812 E no volen que negun mercader strany hi vaya
 813 són roges e valen més que les blanques
 814 los tartres duptaren que no perdessen lur naveli
 815 e auciren les gens que'y trobaren, sals les femnes
 816 que negun dels tartres no gosàs dir noves
 817 que neguna persona que'n tinga no poria morir jamás

- 818 que'y ha molt speciaria e molt or, axí que han tota la
riquesa del món./
- 819 /Emperò, que són ydòlatres
- LXXVI 820 neguna donselà no's gosa maridar entrò que'l rey l'à
vista,/
- 821 /e ci li plau pren-la per muler; si no, dóna-li (...)
- LXXVII 822 e no fan trahut a neguna persona del món
- LXXVIII 823 e no fan traüt a neguna persona
- 824 À'y, emperò, molt bril domèstic
- LXXXV 825 car per res no dirien falcia
- 826 e no menyen carn ni beuen vin
- 827 e garden-se molt d'altre fembre que ab sa muler, so és,
de luxúria, e de tolra res a negú;/
- 828 /e no matarien per res neguna bèstia
- 829 e yamés no's sagnen
- 830 e no fan traüt a negun
- 831 gran calor (...), que a penes la pot hom soferir
- 832 e an paons molt pus grans e pus bels que'ls nostres,/
- 833 /e an atressí galines pus strayes que les nostres
- 834 Mas no an blatz, sinó solament arròs
- 835 E altre vin no ha
- LXXXVI 836 covén anar bé XXX leugues dins la mar per veser-la, e
a males envides la pot hom veser
- LXXXVII 837 e no dóna traüt a negun
- 838 no han negun port
- 839 que con I nau hi ve (...), éls la prenen
- 840 emperò ells han tal terra, que no'y pren negun res
- LXXXVIII 841 E con ne troben alguns lexen-los anar sens altre mal
que no lus fan
- 842 E pus no'us diré d'aquest reialme
- LXXXIX 843 E d'altres coses no'y ha, que a contar fassen
- XC 844 no an neguna speciaria qui sia al món, ne altres coses
- 845 e no an (...), mas fan (...)
- XCI 846 E no ha (...), ans viuen (...)

- XCII 847 totz los reialms que són de Mahabar así són XIII ab les
 províncies, de les quals no'us he parlat mas de les
 X qui són la mayor Índia
- 848 Emperò d'aquestz reynes no'us he rendit mas de les ciu-
 tatz qui són prés la mar
- 849 d'aqueles [ciutatz] qui són dins terra no és persona qui
 sàpia les nobleses qui là son
- XCIII 850 no la volen tro que ha encahut (=parit*)
- 851 en aquesta [illa] dels homes no stan neguna fembre, ne
 an aquela de les fembres negú om
- 852 tostemps
- 853 car en la illa de les fembres no'y pot viure hom, ne an
 aquela dels homes neguna fembre
- XCIV 854 car grans res de les naus qui volen anar en Adria an a
 venir aquí per pendre refrescament
- 855 menjen carn de camel més que d'altre carn
- XCVI 856 E van totes nues e los homes atressí, mas porten lus
 anques cubertes
- 857 en estes partz d'Índia ha XII^mDCC illes, entre grans
 e poques
- XCVII 858 Estes gens (...) són totz caix (=gairebé*) negres
- 859 an guerra ab lo saudà (...) e ab altres gens menys-
 cresens
- 860 e caminà tant, que vench a Dena
- 861 car él tenia malor ley que él
- 862 que jamés no portaria corona tro agué vengada aquesta
 honta
- 863 tornà-sse'n en sa terra ab gran victòria e ab gran
 honor que li feu feta de ses gens
- 864 E han moltz orifany, no pas que nasquen en la terra,
 mas que menen-los-hi de les filles
- 865 qui han quax (=gairebé*) aytal visatje con home
- XCVIII 866 que él és I dels richs prínceps del món

- XCI 867 An aquest reialme no's fa negun blat, salvant arròs
 868 e no han vins, mas éls ne fan de sucre
 869 en tota aquesta encontrada no han neguns arbres
- CI 870 An aquestes encontrades no ha neguns blatz
 871 negun no gosa entrar (...) senes lur voluntat
 872 E als no'y à que a contar fassa
- CII 873 e fa'y gran calor (...), axí que lus alberchs són, per
 ordonacion, de fer I artifici per aver vent, car
 en altre manera no porien viure
 874 E pus no'us dic
- CIV 875 à'y moltes siutatz (...), mas les melós són Arzezon e
 Darcisi, qui és milor que totes
- CV 876 E altre no sé que'us pusca dir

Altres exemples

- VIII 877 e no'y ach negu qui ho sabés dir, sinó tan solament
 los crestians
- X 878 E aquest és lo mayor seyor que negun d'aquests qui són
 statz
- XI 879 E garden-se molt de tocar altre fembre sinó a lurs mulers
- XIII 880 mas del arch s'ajuden més que d'altra armadura
 881 poden soferir grans trebals, més que altres jens
- XIV 882 car jamás de lur vida no fan als
 883 no han vergoya de fugir si'ls par mils que tenir fort./
 884 /E en fugent, dampnifican lur enemichs si'ls encausen;
 ne, si los an dapnificatz ne vesen que a fer fasa,
 si bé'ss fugen, ajusten-se e tornen-se a combatre
 ab lurs enemichs vigorosament
- XI 885 E lurs mulers compren e venen, e fan tot lo servesi
 que han mester en lur viure; e los homes no s'em-
 paxen may de cassar e de jugar ab archs

BERNAT METGE

(1340/1346 - 1413)

Sota el nom de B. Metge donem

els exemples següents:

LLETRES REIALS, redactades per Metge

els anys 1390-1410. (Edició: M. de Riquer; Bernat METGE, Obres completes. Barcelona 1950, pàgs. 269-301. Buidem les 23 catalanes de 24 que en conté l'edició. Donem, al marge, el nº de la lletra)

LO SOMNI, (any 1399) llibre I (Edició:

M. DE RIQUER, Obras de B. Metge, Barcelona 1959. Donem, al marge, la pàg.)

APOLOGIA (una sola pàg., de l'edició de Riquer 1959)

ALTRES EXEMPLES, recollits esporàdicament

al DCVB (exs. 1093-1095) o a Obras de l'ed. Riquer 1959 (exs. 1096-1138), de la qual citem la pàg. al final de cada exemple.

APÈNDIX A BERNAT METGE:

ALTRES LLETRES REIALS; redactades per altres

escrivans contemporanis de B. Metge (anys 1383-1396), contingudes a l'ed. Riquer 1959, pàgs. 62 - 63 (les lletres I i III) i 229 - 236 (les lletres 102 a 108, a les quals afegim el document 110, de l'any 1396)

LLETRES REIALS

- I 886 us manam que (...) lo li prestats, e en açò no posats
alcuna dilació
- II 887 entre les altres ordinacions que en cascuna notable
ciutat deuen ésser, sí és una, ço és que sia dona-
da ocasió que els hòmens de cascuna edat (...) no
estiguen ociosos
- 888 los quals en res no poden ésser tan inclinats a (...)
com ab conseguir coses profitoses
- 889 Com, doncs, aquestes dues coses ab res no puixen tan
fàcilment aconseguir com ab alguna ciència
- 890 majorment quan sens gran messió e treball se pot acon-
seguir
- 891 per la qual, mesclada ab saviesa (car en altra manera
fort poc val), s'haja seguit (...) profit a moltes
universitats e persones singulars en lo món
- 892 e experiència cada jorn ho mostra
- 893 E serà cosa a nós fort placent, e que tornarà en gran
honor d'aqueixa ciutat
- III 894 lo rei (...) hic serà (...) fort prestament
- 895 E guardat-vos que en açò no metats dilació o triga
- IV 896 nostre molt car primogènit
- 897 lo qual serà fort bo al dit nostre primogènit
- 898 vós sens tot dubte nos servirets en tot ço que fos
nostre plaer e honor
- V 899 En Pere de Quintanes e alguns altres (...), així merca-
ders com altres, van per llur mercaderia
- 900 e que no vullats soferir ne dar lloc que ells sien
maltractats
- 901 E si porem fer algunes coses a vós plaents, rescrivits-
nos-en ab bona confiança
- VI 902 jassia que els nos havets trameses un poc tard;/

- 903 /però encara hic ha a passar prou temps per servir,/
- 904 /majorment en aquesta ciutat, en què dura molt la calor
- 905 que no l'havíem tret (...), e que aitam poc hi era estat
tret un altre ab qui ens ventàvem ací
- 906 tan maldret se sentia que a penes gosava comparar
- 907 volríem saber si els havets fer [sic] batejar a flum
Jordà o embalsemats per conservar llur joventut,
o si els havets trets enguany
- VIII 908 havem sabut que (...) són en bon estament e disposició
- 909 us pregam (...) que com l'arnès del dit senescal sia
pus bell e mellor que de tots los altres
- 910 e si tot no el vos volrà donar, que us do almenys lo
bacinet
- IX 911 afermar la dita concepció ésser estada quítia e neta
de pecat original
- 912 e en res no es departí de l'edicte
- 913 que així com lo dit mestre deguera reportar llaor e
premi del dit sermó, fo perseguit
- 914 havem vist (...) aquella ésser estada voluntària e no
dada en raó
- 915 lo qual no és estat trobat culpable en alcuna cosa que
li sia estada impingida o de què sia estat notat
- X 916 com lo portador de la present vaja al Sant Pare per
obtenir absolució per a si e per a alguns altres
qui són estats actors, (...) pregam-vos (...)
- 917 que nós per res no soferríem (...) fabricadors de falsa
moneda,/
- 918 /ans aquells (...) fem rigorosament castigat [sic] e
punir
- XI 919 E com nós hajam mester (...) un bon esclau, qui fos
apte (...) d'empeltar e conrear aquells [arbres]
e de totes altres coses necessàries a cultivar
e endreçar vergers, horts o jardins, e hajam entès
que aquí n'ha de bons (...)

- XII 920 Al molt alt príncep e molt noble e plus alt rei de Sarraïns
- 921 tothom deu e és acostumat ésser segur
- 921 big en gran menyspreu vostre
- 922 façats restituir (...) tot ço que robat e pres li és estat
- 923 vos pregam (...) que vullats dar fe
- XIII 924 Entès havem que alguns habitants de la dita vila (...), pretenents sobre açò haver llicència, e en altra manera vinents (...) contra ordinacions e inhibicions d'açò ja fetes, cacen (...) perdius
- 925 tota vegada e tantes vegades com porets saber o trobar algú o alguns caçar perdius dins la batlia o vegueria (...) ab los dits calderó, filats o agrenall, puixats aquells filats, calderons e altres artificis, si haver los porets, pendre, trencar o cremar e fer d'aquells tota vostra voluntat
- 926 e que aquelles (...) hagen a servir a nós (...) e no a altra persona
- 927 que sobre açò no gosen ne presumesquen donar o atorgar llicència a alcú ans (...) facen publicar (...) que algú de qualsevol estament o condició sia, no gos ne presumesque les dites perdius caçar o pendre (...) dins la dita batlia ne vegueria
- 928 sots pena de deu lliures (...) tota vegada e tantes com serà contrafet
- XIV 929 e se n'és anada sens llicència e voler d'ell
- 930 En altra manera, si açò fer no curats, vos certificam que nós farem proceir contra les persones (...) per presó e en altra manera, segons ben vist nos serà
- XVI 931 a nós no ens cal escriure dues ne moltes vegades d'una cosa, car a la primera ho devets fer
- XVII 932 E en açò per res no haja falla, ne hi metats dilació o excusació alcuna

- XVIII 933 ja deuen ésser aquí ab vós, o no molt lluny
 934 les oracions de les persones devotes solen molt (...)
           aprofitar, e no ho deu hom reputar a poc ne menys-
           presar
 935 que no vullats massa usar de crueltat vers los sards, /
 936 /mas que us hajats misericordiosament
 937 però pregam-vos (...) que (...)
 938 en tal manera (...) que no puixen jamai rebel.lar, /
 939 /car, en altra manera, pitjor seria la darrera error
           que la primera
 940 que el dit matrimoni vullats finir
 941 E que no solament sovent, mas cascun jorn (...) nos
           escricats
- XIX 942 que portava bona nova, però que ell encara no la sabia
 943 E abans que fossen dos trets de ballesta prop (...),
           començaren tots a cridar
 944 e encara res no en sabíem
 945 anam-nos-en (...) a la dita Seu, on nos encloquem que
           no en som eixits després
 946 continuants tots temps les dites processó e la Salve
 947 e pregant-vos que ens escrigats sovent de (...) e de
           (...) e de totes noves que sabrets
 948 lo pregam (...) que no es torn sovent a fer semblants
           coses
 949 segurament e sens perill
 950 sens tota falla per divinal gràcia
 951 el qual nostre senyor Déus no sap ne ha acostumat fallir
           ne noure
 952 fermament e sens tot dubte
 953 E no sap hom que jamai en Barchinona se faés processó
           que per tanta gent fos seguida ne tant devotament
           acompanyada
 954 A present no hic ha altres noves sinó que el Papa serà
           ací

- 955 que totes les altres [dones] ensems ab tota la roba sinó
 ab aquella que (...) hauria mester, romanguessen en
 Sicília
- 956 no li calria tembre que res s'hi pogués, car tot estarà
 pla
- 957 Creem que bé us recorde que (...) vos donam càrrec que
 pregàssets (...) al dit Rei
- XXI 958 a qui ha plagut, e al qual alcú no deu ne pot contradir
 959 no és ne serà menor la amor (...), ans serà molt major
 que jamai no fo
- 960 sobre el qual a present als no us escrivim, sinó que
 961 pregam-vos (...) / que no vullats dar lloc per res
 que els dits genoveses venguen
- 962 e que per cosa del món no sien dats a rescats o a algun
 altre partit, /
- 963 /car si eixien en alcuna manera de la presó seria total
 perdició
- XXII 964 si no us havem escrit tro ací clarament nostra intenció
 d'alcunes coses que dejús se contenen, no us en
 meravellats, car (...) d'alcuns fets en què érem
 en perplexitat (...) voldrem haver consell
- 965 suplicants que ens plagués oir alcunes paraules que ens
 volien explicar
- 966 e que açò per cosa del món no volguéssem dilatar /
- 967 /si desijàvem la salut e bon estament de nostres Regnes
 e terres
- 968 era no solament justa e raonable, mas encara expedient
 969 sens consultar-ne a nós
- 970 E que si cas serà que en res hi discrepen o no puixen
 concordar, que hi proceesquen ab e de consell del
 dit Sant Pare
- 971 manam que consolets (...) tota la gent d'armes que és
 aquí

- 972 ab què els sostengats tro que n'ós siam aquí
 XXIII 973 que us gardets que per complaure a altres no us metats
 (...) en semblant ocasió
 974 han a dar mort a aquells qui la mereixen e no se'n deuen
 estar per persona del món, /
 975 /ne és obra vostra entremetre-us de semblants fets, e
 majorment de homes escelerats
 XXIV 976 com en aquest fet vaja tant, que més no poria, a la sa-
 lut e ben avenir vostre
-

Lo Somni

- 166 977 estant en la presó, no per demèrits que mos perseguidors
 e enveyosos sabessen (...), mas per sola iniquitat
 (...) o (...) per algun secret juý de Déu
 978 passagé un poch per la dita cambre
 979 adormí'm, no pas en la forma acostumada, mas (...)
 980 sens despullar, adormí'm
 168 981 Lunya tota paor de tu, car yo són
 982 ¿E no morís l'altre dia? -No morí -dix ell-, mas (...)
 983 No puch creure que'l spirit sia res ne puxe tenir altre
 camí sinó aquell
 984 tots temps se alegra de novitats (...); o per alguna
 barateria que vol fer ha més en fama que sóts mort
 985 yo no creuré que siats mort, car hòmens morts no parlen
 986 e per consegüent no li és impossible parlar
 170 987 No'm par (...) que'l spirit sia res après la mort
 988 e no veña que spirit ne altre cosa los hisqués del cors
 989 he cresegut que (...) ànima no fos als sinó la sanch o
 la calor
 990 apar que no fasses diffarència (...). -No n'i fas alguna
 -diguí yo-

- 991 per tal que fos pus baix que'ls àngels e pus alt que les
 992 bèstias, / e que hagués alguna cosa comuna ab lo subirà
 993 entrò que la resurrecció reparàs la mortalitat
 994 e yamés no viu lo contrari; e per consegüent àls no
 / cresech
- 172 995 e'l homa no ha res més avant que la bèstia
 996 car ell no dix assò en persona sua, mas dels impiadosos
 e infirmants
- 997 Tro que sia tornade la pols (...), e'l spirit retorn
 998 appar que Salamó en persona de molts parlava
 999 abans que vinguesses en lo món, ¿què eras?
 1000 ¿E què seràs? -No res. -Donchs, ¿no res eras abans que
 fosses engenrat?
- 174 1001 mas ben cresech que no ere res
 1002 Ver és, Senyor, que algunes cosas cresech que no he vistas
 1003 E majorment una cosa fort comuna a totes gents: /
 1004 /si hom demanava a cascun hom qui és stat son pare
 1005 com més hi pens, pus clar ho veig
 1006 no ho sabria certament, sínó per sola crehença
 1007 no solament atorga la sua conclusió, ans la prova
 1008 aquella hore fou a mi pus dolorosa que aquella en la
 qual (...)
 1009 No plors (...) ne sies trist
 1010 e per ésser monarcha no volria tornar en lo món, e ja
 menys per lo teu plant
- 176 1011 ço que molt desigen no creen que yamés los venga, o
 si'ls ve, és tard a lur parer./
 1012 /Ab que vinga qualque die (...), bé'n seré content,
 car prou se fa tost ço que bé's fa./
 1013 /Quant és a present, de assò no cur molt
 1014 E seguex-se (...) que spirit sia alguna cosa immortal
 1015 No és cosa en lo món (...) qui no torn difícil o quax
 impossible al no volent fer aquella

- 1016 donar a entendre als hòmens del món (...) què és spirit
o ànima, car en lo cors humanal una mateixa cosa són
- 178 1017 entenents-ho molt mils que no ho saberen dir
- 1018 n'o han pogut perfectament explicar; ne yo, dementre
que sia cobert de aquesta vestedura (...), no t'i
poria molt més dir que ells han dit
- 1019 entrò que sia passat lo temps
- 1020 obligat són (...), no molt menys que si encara (...)
- 1021 Senyor (...), aytant ne scé com ne sabia
- 1022 No veig que d'als sia crescut mon saber (...), sinó de
vostre testimoni
- 1023 -No és poch (...) haver testimoni
- 1024 A mi cové dir ço que't farà poch fruyt, car aytanpoch
ho entendràs; /
- 1025 /emperò valdrà't ço que porà
- 180 1026 que l'ànima no era res
- 1027 se acostà més a la veritat que'ls dessus nomenats
- 182 1028 La ànima ésser creada per Déu, alcú que rahó hage no'u
ignora; car tota cosa qui ha existència o és creador
o és creatura. Mas alguna creatura no pot ésser
substància creadora, car tota cosa qui ha haver
substància cové que la hage de Déu, puy no la
pot donar a altres (...), car en altre manera se-
rie creadora.
- 1029 jatssia ella de aquestas cosas no ús ne se'n sostenga
- 184 1030 la qual [ànima] , vivent lo cors, és tota en les sues
parts e en un loch no és menor que en altre. Bé,
però, és veritat que en algun loch se ha pus ar-
dentment e en altre pus flachament; però en cas-
cun loch del cors se estén e li dóna vidal força
- 1031 Racional és [l'ànima] : no'm pens que algun hi dubta
quant veu que tracta cosas divinals
- 1032 ¿No atorgas ésser spirit? -Sí atorch, mas no que visca
sens cors

- 186 1033 no'm havets provat (...), ne veig cosas evidents per què
ho dege creure
- 1034 ¿Creuré tot ço que (...)? -No pas, mas deus creura ço
que la major part de la gent diu (...), car (...) lo atorgament de totes les gents (...) força ha de
ley
- 188 1035 No és res en natura que record les cosas (...), sinó
la ànima
- 1036 la qual no pot ésser sinó en cosas compostas
- 1037 la ànima (...) és simpla (...), car de no res la creà
Déus
- 1038 alguna forma no's corromp sinó per acció de son contari
- 190 1039 Mas la ànima humanal no's pot corrompre per acció de son
contrari, car alguna cosa no és a ella contrària (...)
ne per deffalliment de la sua causa; car no pot
haver alguna causa sinó eternal. En alguna manera,
donchs, no's pot corrompre, e per consegüent és
inmortal./
- 1040 /No res menys, si la ànima se corromp per la corrupció
del cors, cové que'l seu ésser sia debilitat per
debilitació de aquell./
- 1041 /Si emperò alguna virtut de la ànima és debilitada, de-
bilitat lo cors, assò no ve sinó per accident (...)/
- 1042 /car si a'quella virtut venia per si alguna debilitació,
nulltemps se restauraria (...); e veem, però, que
(...) és restaurada
- 1043 no's debilita per si ni per accident, per vellesa o per
altre qualcevol debilitació del cors
- 1044 és eternal, car nulltemps se desempara de si, (...)/
- 192 1045 /car en altre manera morria
- 1046 que'l principi no ha naximent, car de ell hixen totes
cosas, e de alguna manera no pot néixer, ne seria
principi si d'altre ere engendrat;/

- 1047 /lo qual si yamés no nasch aytantpoch pot morir,/
- 1048 /car, mort lo principi, ne ell nexeris de altre ne de
si crearia
- 1049 la ànima (...) sent ésser moguda (...), e no perpena
que's puxa esdevenir que yamés sia desemparada
- 1050 cascun jorn veus que molt hom de bona vida soffer pobrea
(...); e molt hom de mala vida és prosperat (...)/
- 1051 /e jamés no soffer adversitat
- 194 1052 ¿Vols a assò res dir (...)?
- 1053 no'us vull àls dir a present sinó que'us atorch que (...)
- 1054 molt pus fundades que les altres
- 1055 fort rahonables e exemptes de tota contradicció
- 1056 Si res saps que poguessas dir a les altres rahons,
digas-ho
- 1057 Ffe m'i induex a creura, posat que algun scrúpol de du-
bitació m'i acórrega
- 1058 si algun dubta t'i acorre, digas ço que't vullas
- 198 1059 los seus amichs no'l ploren per tal que's pensen que
no sia res, mas per ço com lo veen destituit e pri-
vat dels béns temporals;/
- 1060 /Car, si aqueixa oppinió no ere, no'l ploraria algú./
- 1061 /E assò'ns dóna a sentir natura sens alguna rahó o doc-
trina
- 1062 ¿Què't penses àls que signiffich procreació de infants
(...), sinó cogitar encara les cosas esdevenidoras
(...)?
- 1063 No és (...); ne pux creure per res que (...), ne que
jamés algú (...) exposàs a mort lo seu cors
- 200 1064 si (...) cascuns atorgan ésser alguna cosa que a ells
pertanga (...), aytanbé ho devem atorgar
- 1065 lo qual ere de tant gran auctoritat, que altres sinó
ell e sos dexebles per lonch spay de temps no foren
tenguts (...) per savis
- 1066 Si yo negave que'm dolgués la mort de Scipió mentiria

- (*"Ego, si Scipionis desiderio me moueri negem, (...)*
certe mentiar", Cic. De amicitia III, 10)
- 204 1067 abans que procehís a matar-se
- 206 1068 que no's pot visiblement provar (...). Mas no diu pas
 que no ho creega
- 1069 E no tant solament rahó o disputació me empeny (...),
 mas la noblesa
- 1070 immortal és sens tot dubta
- 208 1071 si attens bé (...), no trobaràs que sinó del hom Nostre
 Senyor Déu digués *"ffassam"*
- 1072 dignitat li donà major que a altres cosas
- 210 1073 Senyor, has delliurada la mia ànima que no perís
- 212 1074 No vullats tembre aquells que maten lo cors (*"nolite
 timere eos qui occidunt corpus"*, Mtt. X, 28)
- 1075 que Jesuchrist féu ressuscitar Làtzer e alguns altres
 morts; /
- 1076 /e que (...) vendrà jutjar cascú segons que merexerà
- 214 1077 E a la veritat, no és hom en lo món (...) qui (...)
 no hage a'torgar (...) que les ànimas sien immortals
- 1078 car oppinió no és àls sinó rumor o fama o vent popular
- 216 1079 e per ço com no és fundade en rahó e bons costums, no
 pens que tant hagués durat
- 1080 car si totz temps haguessen un propòsit, ne de bons hò-
 mens foren mudats en mals, ne de mals en bons
- 218 1081 En les duas primeras no pos algun dubta, mas en la der-
 rera cové vacil.lar
- 1082 la ànima dels brutz (...) és invisibla e no contengude
 per tres líneas, tant poch com la ànima dels hòmens
- 1083 és invisible (...). (...) és substància (...): ella
 ha goig (...). No res menys és racional
- 220 1084 no puch conèxer (...) ne puch entendra que sia pus cor-
 ruptibla que la ànima dels hòmens; car, finalment,
 no'y veig gran diffarència.

- 1085 ni's alegran de altres passions sino' de aquellas tant
solament qui són (...)
- 222 1086 ymaginació no és altre cosa sino virtut
1087 d'equí avant no han res comú
1088 aquella virtut (...) que sens tot miyà és subposade a
Déu
- 224 1089 no entenen ne's rahonen
- 226 1090 Digues ço que't volràs, mas breu, car no hic poré molt
romanir
-

Apologia

- 158 1091 per tal com alguna cosa no hic és presada ne requesta
si no és placent als cors
1092 desig ésser bé acompanyat -no pas dels hòmens (...),
mas dels morts
-

Altres exemples

- 1093 Me serà cayguda del cap ans que sia acabada de ligar
(Somni III; DCVB, ans)
- 1094 Paradis no entén que sia als sino veure Deu (Somni III;
DCVB, als)
- 1095 e puden fortment, sino que les (...) coses aromàtiques
que porten, suplexen lur pudor (Somni III; DCVB,
sino)
- 1096 què és dels altres prínceps (...). -No'n ha entrat hu
en paradís (...) ne n'i entrarà mentre (...)/ (248)
- 1097 /-¿No vostre pare, Senyor? -No mon pare, ne altre (248)
- 1098 Hom del món no pot haver felicitat, qui pos sa amor en
1099 dona (...) / -¿No en sa muller, almenys ? (...) -No en
sa muller (...) ni en altre (286)

- 1100 So que'm has dit [de donas] en general, ¿entens-ho haver dit de totes? -No jo -dix ell-, mas de tant gran part de aquellas que (...) (322) (cast. (trad. Riquer): "No -dijo él-, pero...")
- 1101 que hom en lo món no pogués saber de qui era filla (136)
- 1102 és abhominable a Déu (...) e intollerable a tota persona, e fort dampnós a molts (362)
- 1103 no pens que persona del món vivent li'n port avantatge (342) (així el ms U; v. ex. següent)
- 1104 no pens que persona vivent li'n port aventatge (342) (així els mss A, P; v. ex. anterior)
- 1105 ¿Saps qui te'n ha forçat? No àls sinó la tua bestialitat (320)
- 1106 ¿En què'us pux yo servir de assí avant, Senyor? Cert, no en res, car no freyturats de alguna cosa (250)
- 1107 No merexia yo, Senyor, tant gran gràcia que vinguéssets a tant petit hom com yo són (252) (...)//
- 1108 /¿Què'us retribuiré, Senyor, per aquestas cosas? ¿Es res possible? (252)
- 1109 de assí avant no potz molt fer que'm valla o'm nouga (252)
- 1110 la sentència és donada e passade en cosa jutjada (252)
- 1111 e jatssia que als defuncts aprofiten sovén les suffràgias dels vius, no fretur molt de res possible a hòmens (252)
- 1112 ignorants, dels quals és gran multitud en lo món (252)
- 1113 Cosas novas e nulltemps per mi oïdas has dit (274)
- 1114 los poetas han parlat ab (...) figuras, dins la escorxa de les quals s'amaga àls que no dien expressament (276)
- 1115 De fermetat no'n han gens (306)
- 1116 saben en qual manera (...), e si (...), e què (...), e finalment, ço que feren jamay los grechs e los troyans (306)

- 1117 escarniran lo prevera si triga molt en dir la missa, lo sermonador si no'ls diu lo sermó o prehich en tres paraules, e los altres hòmens si no van arreats segons lo temps (362)
- 1118 e gens per assò lo seu cruel coratge no's mudava (140)
- 1119 conclouré breument (...), no gens per tal que ella meresca ésser derrera (...), mas per (...) (344)
- 1120 No és cosa que elles no assagen per poder satisfacer a lur apetit
- 1121 yo no haguera cura de escusar aquella, car mal ne són content per moltes desplaents obres que'm ha procurat (322)
- 1122 e sens que no's donà confusió ne vegonya (...) de la vestadura squinsada que vestia, axí (=«eixí») a carrera (...) a la donzella, dient-li (148)
- 1123 Ne vendran ellas de la escleya (...), que ells no demanen (...) d'on vénen (358)
- 1124 Graciositat és la dèrrera cosa de què la lohes. Aytantpoch ést enganat! No entén que pus terribla fembra ne mal graciosa visca (318)
- 1125 que si les donas erren, sí's fan los hòmens; e que si no merexen ésser amades, ne tant poch los hòmens (350)
- 1126a no dege ne, si savi és, puxa morir soptat (230;ms U)
- 1126b no dege ne, si savi és, no puxa morir soptat (230;ms A,P)
- 1127a yo no pux res fer ne vull ne no vull, sinó ço que a tu plau (138; ms U)
- 1127b ... res fer ne no vull sinó... (138; ms B)
- 1127c ... res fer ne vull sinó... (138; ms D)
- 1128 Perderen més los christians (...), que tu quant perdist ta muller, ne si are la perdies (264)
- 1129 impossible és que algú pugués ligar ne arrehar fembres a lur guisa (292)

- 1130 e no'n podem exir jamay, sinó quant Déu ho ordona (270)
- 1131 No't pens, però, que aquells qui són condemnats a infern ne hisquen sinó en quant esguarde mutació de loch, no pas mutació de pena (270)
- 1132a car aquella nulltemps no'ls desempara (270; ms U)
- 1132b car aquella nulltemps los desempara (270; ms A, P)
- 1133 mes lo exir és impossibla sinó a aquells que Déu ordona que'n hisquen (268)
- 1134 No'n soffer altre pena sinó que ab contínuu desig cobege la extirpació del dit scisma (248)
- 1135a altre no'ls hic gità sinó la saviesa (346; ms U)
- 1135b altri... (346; ms A, P)
- 1136a la virtut de les quals me força parlar pus prolixament que no cuydava (338; ms U)
- 1136b la virtut de les quals me força parlar pus prolixament que no cuydada (segons l'edició de Miquel i Planas; ms U)
- 1137 Totas cosas impossibles se porien abans fer, que lo meu coratge no's mudaria (132)
- 1138 emperò no gità alguna petita làgrama ne sospirà gens (134)

APÈNDIX A BERNAT METGE

Altres lletres reials

- I 1139 vehent que en alcuna altra manera al present, sinó per aquella (...), no's podia donar bon recapte al fet de Sardenya, /
- 1140 /e que si aquest meu passatge se trigava gayre que porie ésser fort perillós
- 1141 e a la qual no's pot bé ne profitosament provehir sinó per mon passatge

- III 1142 Als amats (...) ductors de galeres, de lenys e d'altres
qualsevol fustes (...) e a qualsevol d'ells, salut
e dilecció
- 1143 per ço a vosaltres e a cascun de vós dehim (...) que
(...)
- 1144 empatxament algú ne embarch no façats ne fer permetats
- 1145 E açò per res no mudets
- 102 1146 no'us pensets que per res tornàssem atràs,/
1147 /car aquest fet no's pot partir sens grans juntes
- 103 1148 ho ha fer ab voluntat (...) d'alcunes persones de nos-
tre consell
- 1149 notificar-nos tots novells e ardits que hajen (...),
majorment aquells per los quals se degué o pogué
seguir dan o sinistre algun a nós
- 1150 hi fem e entenem fer en e per tots caps ab sobirana cura
e esforç totes altres provisions possibles, a dura
correcció dels culpables, si alguns són, qualse-
vulla sien
- 104 1151 En Bonanat Gili (...), lo qual per cosa del món no volia
deposar en la dita enquesta
- 1152 no'l strenyia a tenir secret res que vosaltres (...)
volguéssets saber
- 1153 fo interrogat (...) si ell sabia ne havia oït dir per
quina forma (...);/
- 1154 /e dix que no
- 1155 no poguem en res procehir sinó en informar-nos
- 1156 havem interrogat lo dit Micer Maçià si (...) havien es-
crit (...) alguna cosa a ell ne als altres conse-
llers
- 106 1157 hajats per ferm que nosaltres, perseverants no ab menor
fervor (...) en nostre propòsit, entenem replicar
(...) e fer-hi en altra manera tant com porem
- 107 1158 per tal que sapiats ço que conté e'us en sirvats, si en
res vos en podets servir

- 108 1159 nostre secretari, lo qual havem fet ací venir per alguns
affers
- 1160 com vos hi siats haüts pereosament, molament (...) e no
ab aquella profunda indagació que décrets
- 1161 guardant-vos (...) que per amor, favor, flaquesa, ne-
gligència o culpa vostra no y hage deffalliment
alcú
- 1162 cert[s] siats que sens tota esperança (...) serà imputat
a vosaltres (l'afegiment s és de Riquer)
- 110 1163 que més volguera que fos mort lo senyor Duch (qui vuy
és rey) que no don Pero Massa

SANT VICENT FERRER

Sermons, vol I, (edició a cura de Josep Sanchis Sivera, prev.).

Edit. Barcino, E.N.C., coll. A. B, Barce-
lona 1932.

Euidats els 6 primers sermons del vol.
(pàgs. 19-75) + el XIV (pàgs. 159-170).

Època probable de predicació d'aquests
sermons? 1412-1418 (v. vol. citat, pàgs.
12, 13)

(Al marge esquerre donem la pàg.)

- 19 1164 vos vull declarar les maneres que tenia lo nostre sal-
vador e redemptor
- 1165 inclinant vostres testes per no moure, per no fer rumor
- 1166 pensa (...); e vindrà't hun poch de tremolament, e a-
quellavòs di (...)

- 1167 E ha'y set peticions; e les 4 primeres demanen bé, e
les tres derrereres (...)
- 20 1168 E no'i ha de oració sinó aquesta. E quant ell féu
aquesta oració (...)
- 1169 E açò diu lo tema, e és declarat./
- 1170 /Mas yo he cerquat si Jesucrist tenia altres maneres en
fer oració, e he trobat que hoc, e són IIIIe.
- 1171 que encara (...) que tot lo món te fallís, Déu no't def-
fallirà
- 1172 Dien (...) que per ço no'ls vol dar a menjar ni sosté
que la muller sua los en dó, perquè no semblen a
ell, que no tenen (...) aquell pèl follí, mas axí
blanquinós; e pense que no són sos fills
- 1173 e Déus tramet-los ros, ab què'ls proveeix alguns dies
- 1174 Vols-ne auctoritat? (...). Altra auctoritat de David
- 21 1175 en aquell temps (...) tot era cremat per la gran sequa
- 1176 Vejau què fahien tots los animals
- 1177 se replegaven (...) los corvos e'ls altres, e, pus que
vehyen que natura los fallie, tornaven-se a Déu
- 1178 de tres peccats (...): fetilleries dyabolicsals, blasfè-
mies divinals, negligències festivals
- 1179 açò són adevins e adevines, sortillers e sortilleres,/
- 1180 /qui ab versos del Psaltiri, o ab pa, ampolles o ab ta-
llador, etc./
- 1181 /Guardau-vos-hi que en tot lo terme no n'i haje; si no,
la ira de Déu (...)
- 1182 si ere hun hom que tingués hun castell, e si aquell
anava (...)
- 1183 Pren-lo e mata'l
- 22 1184 Açò deuen esquivar los governadors (...): que'l nom de
Déu no sie blasfemat (...) per les gens;/
- 1185 /si no, ell se tornarà a nosaltres (...), e tot n'irà
sobre les testes dels regidors

- 1186 sie esquarterat e specegat sens comparació!/
 1187 /Més serà punit de lla lo perjuri e blasfemi que'l homicida, bé que de ça se face lo contrari
 1188 quasi no fer contractes, ni vendre carn, ni ortaliça, ni res, mentre la missa major se diu, ni vendre vi ans de missa, ni tallar erba, ne tenir mercat, ne fira, ne fer ençants, ni albardar, etc.
 1189 Negú dels manaments no comença axí com aquest
 1190 E què deu dir cascú?/
 1191 /O, aquest dia no és meu, ans és de (...) Jesuchrist
 1192 Esta manera tenie (...) David, si bé's era rey
 23 1193 Los ocells han la vestidura sens treball (...); mas nosaltres no, que primo havem a levar la lana a la ovella, puix pentinar, filar, texir, al perayre, al sastre, que no't poràs vestir
 1194 Si't vols armar, primo has de cavar lo ferre, etc.,
et sic de aliis
 1195 Guarda quanta sobretat havem al cors
 1196 Axí és la creatura: com una bèstia, e més que bèstia
 1197 Quan pareix una cabra, (...) no'y ha mester ajuda;/
 1198 /e una dona quan infantarà, ha'y mester IIIIe o V dones
 1199 [¿] qui'ls o ha mostrat que aquell sia son enemich, e no lo corp?
 1200 si hun hom volie donar diners (...), e fahye fer una crida, que tot hom que vingués
 24 1201 Dar-vos n'e altra, pus clara, de sent Pau
 1202 açò són matadors de hòmens o dones
 1203 e les tindreu [plenes de sanch] fins que'n hajau feta penitència gran
 1204 Fanch espès és ço d'altre a logre, o en altres maneres
 1205 E dyen alguns que no és peccat que tu prestasses mil florins (...) e'n rebies una avellana o una poma.
 1206 Mas si voleu censals, (...) que'y haja 4e condicions: la primera, dreta entenció; la 2^a, bona consuetud;

- la 3ª, lo preu suportable; la 4ª, no per multiplificar. Que sie vera compra, no préstech, que'l venedor haje el cor de vendre, no de manlevar, e lo comprador de comprar, no de prestar
- 1207 que en XX anys no munto més la renda que'l preu
- 1208 Aquest consell yo he donat (...): a XII diners per lliura, o d'aquí avall
- 1209 que no's face per (...), mas solament per (...)
- 25 1210 Marit e muller no fan (...) peccat mortal, que licència han de haver aquell plaer, però per la manera per Déus ordenada
- 1211 Mas tota altra persona no vulla tastar de aquella obra
- 1212 que és major peccat que matar hòmens
- 1213 Car dels altres peccats (...) ne pot hom exir: si's fa hom del fanch clar; mas del spes no, ans s'i affanque hom més
- 1214 Així és dels avariciosos, que no'ls o dure lo cor de fer restitució deguna hora, e així moren dagnats
- 1215 Alguns senyors són (=hi ha) qui (...). Altres senyors són (=hi ha) majors
- 1216 e per ço, quan [al papa, etc.] li vol fer reverència algú, fique-li hom lo genoll dret
- 26 1217 (Ha explicat com cal fer l'oració; ha citat la Efbliá, entre altres coses, la frase "Quia si orem lingua mens mea orat; mens autem mea sine fructu est", etc. I acaba en català;) D'altrament poch se val la oració.
- 27 1218 no moure per no fer rumor (imperatiu)
- 1219 fo feyta així secretament, que neguna persona, per santa que fos en aquest món, no'n sabé res, ni senta Ana, (...) ni Joseph, (...) ni Johachim, (...) ni sent Symeon (...); mas tan solament sent Gabriel (...);/
- 1220 /finalment neguna persona humanal no'u sabé

- 28 1221 E vench tot humilment, que no'u sabé degú
 1222 sus axí com fa hun pobre quan va en una vila, que no'u
 sap quasi degú
 1223 Devallarà lo fill de Déu (...) axí com devalla l'aygua
 sobre la lana, que no la sent hom, e axí com lo ros
 sobre la terra, que encara quasi pareu la orella sol,
 no'n sentireu res
 1224 Mas huy, per lo contrari
 1225 que'u vessen com muntave alt al cel, no pas axí com a
 pobre, mas axí com totpoderós
 1226 amor és una cosa que tira la persona amant, que quant
 alguna cosa és amada per altri ardentment, tantost
 li va lo cor (...)
- 29 1227 Sus axí com si entre molta gent havie una persona que
 fos amada per altre, tantost se giraria (...); o si
 una persona (...) estava en (...) e si lo marit amava
 la muller, tantost li irà lo cor, e, per lo contrari,
 quan (...)
 1228 no podien alçar los huylls al cel, sinó guardar a Jesu-
 christ
 1229 molt los apagava (...) Jesuchrist, que no designaven pa-
 rafs ni les gràcies spirituals
- 26 1230 Et omnis qui odit fratrem suum, homicida est;/
 1231 /et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam eter-
 nam
- 29 1232 et nemo ex vobis interrogat me: "Quo uadis?"
 1233 que si ell fos lla en Jerusalem, cascú hi volria anar
 1234 si la amor de Jesuchrist tirava tanta perfecció (...)
 als apòstols, quant més a nosaltres, quant amam algu-
 na creatura més que no a Déu!/
 1235 /O, quanta perfecció li empaxa!
 1236 E per ço, quan lo marit ama molt sa muller, més que a
 Jesuchrist, ell li la tol per mort

- 1237 Di tu, hom o dona, o fill o filla
 1238 si amor de parent o amich tira la amor de Jesuchrist,
 1239 /donchs, quant més nos devem guardar de altres amors!
 1240 e si tu veus una persona santa, no amar massa.
- (Tot sequit: Ieronimus: "Mulierem quam bene conuer-
 santem uidis, mente dilige et carnali frequencia ne
 leseris")
- 1241 per consolació de la sua mare e dels apòstols e dexe-
 bles
 1242 no ha mester que li obren les portes quan vol entrar
 en qualque casa
 1243 no solament Jesuchrist, mas tot altre cors glorificat
 31 1244 mas no havia mester digestió./
 1245 /Sus axí com si posau al sol una scudella d'aygua, ella
 a poch a poch se consumirà, sus axí, etc. [sic]
 1246 E no'l veurem pus?
- 32 1247 quan los apòstols preycaven e algú se llevave contra
 ells, venien a ella
 1248 Gaude, uirgo Maria, cunctas hereses sola interimisti
 in uniuerso mundo
 1249 E vaja-me'n yo (...). "No encara, que no és hora"
 1250 que ells havien a romanir encara en lo món
 1251 yo só ab vosaltres tots temps
 1252 que anassen preycant per tot lo món
 1253 Euntes in uniuersum mundum; docete omnes gentes
 1254 que no devem tots temps estar en una vila, mas anar de
 loch en loch
 1255 predicare Euangelium. No diu Virgili ne Dantes
- 33 1256 No encara, que bo serà que romangau
 1257 no solament los hòmens (...), mas encara les dones
- 34 1258 E après, quinya festa féu Déu lo pare a son Fill (...)!
 35 1259 Del adveniment de Jesuchrist les gens desigen saber
 dues coses

- 36 1260 Dona gent, e què guardau? ¿Pensau-vos que vinga ara
Jesucrist (...)? No farà pas, e per ço tornat-vos-en
- 1261 La primera manera (...) fo associació gloriosa; que no
se'n muntà tot sols, mas bé acompanyat.
- 35 1262 no'ls o volgué dir (...); mas bé'ls donà senyal
- 36 1263 no n'i havie muntada deguna alt al cel, ans totes les
ànimes devallaven en aquell lim, les justes emperò;
- 37 1264 huy és lo derrer dia del món, lo dia del judici, e, axí,
devallem a jutgar-lo
- 1265 Axí com tu vehent una persona conexas si té barba o no,
si és hom o dona, sus axí aquellavòs
- 1266 quan veuran tots los bons què hauran fets, que ara no'n
veu hom res, diran: "¿E no és aquell Aytal, que ta mal
hom semblave? (...)"
- 1267 E vejau quanta penitència fahye secretament.
- 1268 pensau quinya vergonya (...) serà aquellavòs
- 38 1269 quinya confusió li serie!
- 1270 ¡O, del traydor, que no tenie sa regla sua, ni castedat,
ni obediència, ne pobretat (...)!
- 1271 ¿voleu hun bon consell, que per grans peccats que hajau
feyts, negú no'us rependrà, ni no sereu vist (...)?
- 1272 E si en aquest món ne (=dels peccats") havem vergonya
e remissió, en l'altre món no seran vists
- 1273 que quan Jesuchrist se'n muntave, pensau-vos que callas-
sen? No pas, ans cantaven
- 1274 Una alegria que ve al cor, que hom no la pot tenir
- 39 1275 e aquesta veu ho'iran totes creatures, no solament chris-
tians, mas los moros e (...), hoc encara infants e
infantes
- 1276 Cascuna dona conexerà sos fills (...). O si per ventura
la dona (...) ha matada la creatura (...). E si per
ventura lo metge o specier ha donades medicines
(...), o si lo marit maltractant sa muller (...),

- o si la dona, massa rebufnan o ballan, o cavalcan
 (...), mate la creatura (...), aquell dia cridarà
 1277 quan ella veurà tan bell quot, !ab quiny plaer lo's
 vestirà!
- 1278 Mas, no és res encara açò,
 1279 no's poran estar de cantar
- 40 1280 que si'l hom és estat cremat, o la mà és stada tallada,
 o exorellat (...), o és mort en (...), diu (...)
 1281 aquell ferir [del sol] (...) no's fa en temps, mas en
 moment, car no'y ha mester temps, mas en hun ins-
 tant ve al teu huyll
- 1282 Quant sent Jerònim se dinava (...), e quant ell prenía
 la taça del vi (...), e que's regirava, e (...)
- 1283 Hee, pare, e no serà tan yvaç encara
 1284 no pensava quiny era lo vi, o blanch o vermell
 1285 quan seran resuscitats, aplegar s'an tots quant jamay
 foren morts
- 41 1286 vol que allf sia exalçat, que totes gens o vegen
 1287 ésser ovella (...), que serà major dignitat que ésser
 en aquest món papa
 1288 no fir (...); ni repene (...); ni mort (...); ni jamay
 no's torna com la serp
- 42 1289 no menysprea pare ne mare
 1290 que jamay no's torna
 1291 si degú vos fa desplaer no'n prengau venjança
 1292 que par que vullen dar pau a tot hom
- 43 1293 ab la cara irada (...), que'l cel ni la terra no la
 porà sostenir
 1294 Almenys, senyor, donau-nos algun bon regidor
- 44 1295 Almenys, senyor, donau-nos alguna bona companyia
 1296 farà's en la terra una ubertura major que d'ací a Roma
- 45 1297 Ara, quiny plaer serà a persona que haurà tenguda bona
 vida!

- 1298 e allí viuran (...), sens dolor, sens tribulació
- 48 1299 en la 2ª jerarchia, van (...) persones de concòrdia
proximal, que encara que degú los haze feyt injú-
ries, no se'n vengen
- 1300 e persones de vida apostolical, que no han res, ni vo-
len ésser senyors de hun aguller de fil
- 1301 què vol dir "santificada". Vol dir pura e neta de tot
peccat
- 1302 és de major dignitat la pus petita ànima de parais que
no ésser rey ne emperador en aquest món
- 49 1303 e he cerquat quinyes maneres o quantes tench Jesuchrist
1304 quan (...) Jacob se'n anà de la terra de Canan en altra
terra
- 1305 lo seu bon àngel, ans que muyra [la persona], munta a
parais
- 50 1306 açò Jesuchrist ja o sap
- 1307 los àngels estan ascí en torn, mas hom no'ls veu
- 1308 a l'ànima ja'ls sent
- 1309 Mas, per lo contrari, si tal persona mor impenidient,
(...) no diu pas "(...) similiter requieui", mas
"dissimiliter laboraui"
- 1310 los dimonis són ascí, mas no'ls vehen, mas l'ànima los
sent bé, e per ço se regira
- 51 1311 hun dia, après metines, ans jorn, ell vench
- 1312 ¡O, no és hora encara!
- 52 1313 tota via entenau per semblança a Jesuchrist, no pas
per egualtat
- 1314 dels religiosos, de cent, hu no se'n salve
- 1315 lo dimoni, que sap ja quan deu morir, va-sse'n
- 1316 Sabeu com? Axí com hòmens qui van a caçar
- 1317 ell amb tots (...) tantost foren lançats de parais, e
los de més romangueren en l'ayre, (...) sinó al-
guns qui són en infern per turmentar les ànimes, /

- 1318 /e altres qui van entre nosaltres, pòchs, que, si no,
no'ns lexarien viure
- 53 1319 los dimonis que'l verèn, no pas la divinitat, mas la
humanitat, mas bé conegueren que era Déu, mas no'l
vehien Déu
- 1320 tantost com Jesuchrist fo passat, (...) tornaren a tan-
car: "No, ja que a ell no havem pogut retenir, mas
retindrem los altres que no'y muntèn"
- 1321 e la ànima véu aquellavòs los dimonis, mas ara no, car
la carn nos embargue
- 1322 axí com ara yo bé'us veyg, mas si'm posava hun vel
davant no us poria veure, mas bé crech que ara
sou ací
- 1323 perquè hom pecque menjant e bevent, o fent luxúria,
o furtant
- 56 1324 E l'ànima bona semblantment, no egualment
1325 quan l'ànima és ja entrada en parais
1326 tot l'alre se perdria
- 59 1327 quan mor no li és feta deguna honor
1328 set primo, l'ànima, o sia penident o impenident, ans
que entro en parais (...), o vaja a infern (...),
primo va (...)
- 1329 per a jutgar alguna cosa o persona
1330 axí ho serve (...) quant alguna persona passa de aques-
ta vida
- 60 1331 Déu scriu (...) ço que tu fas, o sie bo o sie mal
1332 Di tu (...): has feta deguna bona obra huy?
1333 per lo matí, ans que [yo] isqués de casa, yo fiu oració
1334 a degú [has dit] "Déu vos dó bon jorn"? "Hoc"
1335 a cap de hun poch yo beguf
- 61 1336 que degú no'y pot legir sinó Déu
1337 e per ço guarda que no'y haja duplicitat, ço és, que't
tinguen per bo

- 1338 són feytes tan solament per honor de Déu
- 1339 totes les obres de gràcia són scrites (...), e no n'i
ha scrita deguna mala
- 1340 e no n'i ha scrita deguna bona
- 62 1341 No, verament, yo'y provehiré
- 1342 e féu-o axí bé que quasi no's conexie
- 1343 anau, que no'us cal haver paor
- 1344 E véu que tot fahya per ell, no pas contra
- 63 1345 E'l àngel la garde en tot loch, e per tots temps
- 1346 no tan solament (...), mas encara (...)
- 1347 amagues-te dels huylls de les gens
- 1348 per res no faries malea
- 1349 e'l àngel és major que rey ne emperador
- 1350 "(...) ha feyts aquests peccats?". "Senyor, hoc; mas
depuix s'és penedida, (...) e ha'ls confessats bé
- 1351 no ha volgut haver dolor (...), ans li plahya, ni
s'és confessada, ni per consegüent no'n ha feta
penitència
- 1352 en aquest món neguna persona no pot esser (...)
- 65 1353 major peccat fa que aquell qui furta mil florins
- 1354 si no'u restitueix primer tot, (...) o almenys partida
- 1355 jatsesia que no'u diga de paraula, mas de obra
- 1356 açò és major peccat que matar hòmens
- 66 1357 no'ls deu hom fer desplaer
- 1358 aquest és major peccat que tots
- 1359 no és degú que volgués fer guerra ab lo rey (...) o
altre
- 1360 honrem (...) Déus (...), e dar-nos ha la sua glòria
(...); e, si no, dar-nos ha infern
- 67 1361 sens excepció
- 1362 deguna persona, per bona (...) que sie, no pot haver
la glòria de parais en aquest món -mas bé la podem
meritar, e'u devem fer- sinó per la mort

- 1363 en aquest món no podem haver la glòria, mas bé'ns hi
podem dispondre
- 68 1364 E qui són aquests (...)? los infants innocents, après
que són bategats (...), ans que no facen peccat
- 1365 Mas avisau-vos, vosaltres, dones, no digau una heretgia:
que'ls infants (...) en l'altre món passen pena
- 1366 una qüestió: si los infants (...) entren en paraís.
Dich yo que no pas, car (...) seria follia
- 1367 si'l rey de França havie hun fill legítim, e volia do-
nar lo seu realme a hun bastard, no serie follia?
- 1368 quan se mor hun infant petit bategat, no'l vullau plo-
rar, que gran follia és
- 1369 si lo rey passave huy (...) e vehya (...) molts infants
e infantes (...) e deye (... etc.), ¿hauries-ne
desplaer?/
- 1370 /No, ans no't pories estar de ballar,/
- 1371 /mas a la departença hauries una poqua de tristor
- 70 1372 lo pus petit infant és de major dignitat que no ésser
rey ne emperador
- 1373 hun hom haq més de mil dimonis (...), e no'ls vehem (...),
e per ço havem lo bon àngel (...), per què ell los
veu bé
- 1374 no és persona deguna que vulla governar
- 71 1375 no posseir res de mal just (imperatiu)
- 1376 muyra sens vera contrició
- 1377 car aquellavòs encara no ere ordenat lo Credo
- 1378 e que no'y haja degun forat
- 72 1379 que encara que no sien ab Déu, mas acosten-s'i
- 1380 si és algun religiós que haje tengut mala vida (...),
no entrarà (...) en paraís
- 1381 no he tenguda ma regla, ni servada castedat, ni la po-
bretat, ni la obediència (...), ni les cerimònies
- 1382 no he tenguda la ley (...), ne he servats los X manaments
- 73 1383 ¿E (...) van en paraís? No tantost, que la justícia se

- ha a complir./
- 1384 /¿E, donchs, van a infern? No pas, car la persona (...)
és en gràcia (...); mas van en purgatori
- 1385 en lo cor de la terra ha moltes cases majors que no
Roma
- 1386 après (...), ha'y altra casa on estan los infants (...);
après ha'y altra casa on està purgatori
- 1387 Ara, donchs, diu la persona: (...), car la persona que
ha feyts peccats (...)
- 1388 car la persona que ha feyts peccats e après se torna a
Déu ans que compla la penitència, mor
- 1389 e puix lance hun fil (...), après altre, e altre
- 1390 fa una bona obra (...) per honor a Déu, no pas per va-
naglòria
- 74 1391 car no sap quan vindrà la mort, o al matí o al vespre
- 1392 si hom posava los peccats en una balança (...) e les
bones obres en l'altra, /
- 1393 /més pesarien les bones obres que no los peccats
- 1394 Mas a les persones (...), quan moren no romanen pas agí,
mas "opera (...) secuntur illos"
- 160 1395 més en la cara que no en los altres membres
- 1396 jatsesie que l'ànima sie per tot lo cors, mas les ope-
racions sues se mostren més en la cara
- 1397 menjar ço que fa mester, e no plus
- 1398 que façam bones obres, e no males pas
- 161 1399 Mas, per què diu "et [uitam] habundacius habeant"? Donchs,
moltes vides hi ha? Hoc; e són IIIIe
- 1400 la havem del sant Spirit (...), més que no del Pare ni
del Fill
- 1401 la ànima, que no proceix de negú
- 1402 la persona (...), que no proceix de negú
- 1403 no poria anar de ça ni de lla, ni obrar ni fer res
- 1404 que quant hom fa hun peccat mortal, Déu tantost nos
deuria matar

- 163 1405 après, "grandi", [és a dir,] que nunca haurà fi
 1406 ella dix VIII paraules, e lo prevere no'n diu sinó V...
 1407 veus ací la hun secret; l'altre secret és (...)
 1408 tal missa és conservació de tota la vila (...), mas
       que'y haje V condicions
 1409 guarda tu, hom o dona, no sies vedat, e si'u és, guar-
       da't, no'y vages
- 164 1410 vol viure segons l'esperit, e no pas segons les males
       inclinacions ni temptacions del dimoni ni de la
       carn
- 165 1411 e no juren de Déu, ni "per ma fe", ni re
 1412 no's barallen ab negú
 1413 per poqua de contrició que hajan (...), no és sens
       gràcia e sens presència del sant Spirit
 1414 !tant poch n'i ha (...)! (...) E si n'i ha degú a tal,
       la vida li és venguda a occident, que si és hun hom
       que haje tenguda mala vida (...), dapnat és
 1415 mas si diu (...) e plora, no val re
- 166 1416 Hoc més vos diré de la fe, que hun hom que hage molta
       riquea (...) per quasi la fe
 1417 los qui voldran viure bé (...), hauran glòria (...), e,
       si no, dapnats són après
 1418 Encara que tu sies bategat (...), mas tens mala vida,
       dapnat seràs
 1419 tantost va a parais, mas no pas per ço que ha fet, mas
       per gràcia
- 168 1420 la hu és la nativitat, e l'altre és la mort
 1421 que no som sinó caminants
 1422 ell entrave (...) ab D (...), e los altres eren ^{vm}
- 169 1423 Ara dirà algú: "Hoc; mas, ¿què direm de aquells qui ja-
       may no foren soterrats (...)?"
 1424 car jamay no fon degú que no sie estat soterrat
 1425 da'm tu hom que sia mort, que no sia en qualque hu de

- aquests [elements] . No pas. (⇒No és possible*)
- 1426 crear lo cel e la terra de no-res
- 1427 hun argenter (...) de hun pols de argent farà una bella
taça, mas no la farà sens la matèria
- 1428 pus negres que la mia capa

CURIAL E GUELFA

(entre 1435 i 1462)

Segons l'edició de Miquel i Planas,
Barcelona 1932.

Buidem les següents pàgs.:

3-12, 90-100, 192-203, 295-305, 397-407.

Al darrera de cada exemple donem la
línia de l'edició.

- 1429 Quant es gran lo perill, quantes son les sollicituts e
les congoxes a aquells quis treballen en amor! 1
- 1430 posat que alguns amats de la fortuna (...) sien arri-
bats al port 3
- 1431 que anuides pusch creure que (...) sen tropia vn que
hage amenada la sua causa a gloriosa fi 8
- 1432 E per ço us vull recitar quant costa a vn gentil caua-
ller (...) lo amar se 17
- 1433 lo qual fonch dotat mes de seny e de gracia de les gents,
que no de aquells bens que (...) 26
- 1434 de la qual cosa mes que de alguna altra hauien cura 34
- 1435 E jatsia en lo seu jouent no haguessen hauts fills (...) 36
- 1436 creatura pus bella que altre; 39
- 1437 tant contents (...) que de cosa altra en lo mon pus
contents no porien esser 40
- 1438 car veent que la sua mare no li donaua alguna desexida,

- (...) li fugi 51
- 1439 e badant mirauals en la cara, sperant si algun dells li
parlaria 61
- 1440 e be que fos en tendra edat constituit, no menys li viu
1441 los vlls molt resplandents / e tanta bellesa en la sua
cara que natura mes no podia donar 65
- 1442 Per ma fe, anch no viu tan gentil creatura ne que tant
me plagues 70
- 1443 e ho series [meu] encara que a altre donat te fosses 72
1444 Axi que nol veyia persona que dell no senamoras 83
1445 la qual [bellesa] sens alguna comparacio traspassaua
(...) la bellesa de totes les donzelles 89
- 1446 no obstant que minyona fos que enuides lo tretzen any
aconsegua 91
- 1447 e parech li molt pus bella que dit no li hauen 97
1448 axi fort della se enamora (...), que altra cosa no ohia
ne veyia, ne hauer be ni repos, sino tant com ab la
Guelfa staua 99
- 1449 en tant que ell no feya ne ordonaua cosa alguna que pri-
merament la Guelfa non assabentas 104
- 1450 e ella ab tanta discrecio se regia, que per los vassalls
poch menys que per lo marit era amada 106
- 1451 No era empero complit lo segon any del seu maridatge,
que (...) 108
- 1452 E volgue que la Guelfa, ab marit e sens marit, fos senyo-
ra de Mila 113
- 1453 que ia no curaua de degu, ans oblidaua totes altres co-
ses 137
- 1454 e no anaua axi afauorit, ornat ne apunt, com fehia
dabans 141
- 1455 nos metia auant axi com solia, ans se staua apartat 143
1456 Perque lo fadri, axi com aquell al qual seny no fallia 146
1457 e a la qual cosa alguna sino marit no fallia 154

- 1458 veent que son frare nos curaua de donarli marit, ne a
 1459 ella paria cosa honesta demanarlo (...), / pensa que
 si per ventura ella amas secretament algun valeros
 joue, /
- 1460 /puy's que algun no sen apercebes, no seria desones-
 tat 158-164
- 1461 e posat que alguns (...) sen apercebessen, no gosarien
 parlar 165
- 1462 E, no hauent esguart a claredat de sanch ne a multitud
 de riqueses (...) 170
- 1463 no solament les riqueses, ans encara tots los seus se-
 crets 184
- 1464 car vijares li era que si aquell fadri haques alguns
 poch's de bens, /
- 1465 /sens tot dubte deuendria molt valeros 190
- 1466 Lo dit Melchior, qui fill ne filla no hauia /
- 1467 /e amaua lo dit Curial poch menys que la guelfa 197
- 1468 a la qual [entrada] lo temps no ha succeyt segons li
 hauia donat principi, nem par que si (=s'hi*)
 disponga 204
- 1469 E yo, veent que fill ne filla no he, ne (...) parents,
 he deliberat, /
- 1470 /si possible es, que les mies fortunes en ma vida
 (=en vida meva*) (...) aprofiten a algun 208-210
- 1471 e no penses que, per que ara non pusques portar tants
 [de bens] com ne voldries, que gens per axo aquesta
 caxa not vedara lo pendren altra vegada 220
- 1472 e non pendras huy tants que dema noy sien ja tornats 224
- 1473 Lo joue, torbat (...), no hauia ardiment de fer se
 auant, ne gosaua pendre dels diners 228
- 1474 tot empeguit, que anuides trobaua la porta per on sen
 anas 233
- 1475 fonch tan gentil que quasi en tota la cort (...) de

- altri nos fehia mencio 247
- 1476 maiorment de aquell a qui Deus fa gracia que pobretat
nol te sotal peu 258
- 1477 tots los de la cort, relexades les altres coses, de als
no tenien parlament 263
- 1478 Car aquesta era vna de les pus honestes dones del mon 273
- 1479 e ja no li plau consell, ne li plau nostra companyia 274
- 1480 no solament (...), ans encara (...) 277
- 1481 E si en aquests principis a aço no es ocorregut (...) 278
- 1482 e nos, qui res noy sabem, (...) 280
- 1483 de la qual [punicio] serem dignes si lo Marques non assa-
bentam 281
- 1484 empero (...) concloqueren que abans que daço fessen mot
al Marques, /
- 1485 /guardassen atentament si porien veure indicis de alguna
desonestat 283-285
- 1486 deya ella a Melchior ques dubtaua que aquest joue seria
couart 295
- 1487 Curial, qui no sabia ne pensaua que la Guelfa li do-
naua aço (...) 297
- 1488 mas, que ell la amas, nunca loy donaua entendre, ne mos-
traua senyal que entenes que (...) 300
- 1489 e que, puyt altre impediment noy hauia (...) 305
- 1490 La qual, sens pus deliberar, se leua dempeus 310
- 1491 menysprees los dons que amor, pus piadosa de tu que tu
mateix, ta (=t'ha) ofert 319
- 1492 A, carn de mesell! e nunca sentiras los mots punyents 320
- 1493 e fuig daquest insensat que par que nunca haze comuni-
cades persones 323
- 1494 e li feu assats honor, no empero tanta com lin feyen
los Duchs 2992
- 1495 era molt sauia senyora e amaua Curial sens tota mesura
3003

- 1496 e tant ben parlant que no havia esmena 3007
- 1497 yo a present no he desig de marit, ne he deliberat pendre
aqueix ne altre 3010
- 1498 yom guardaria be de pendre per marit hom qui estiga en
perill 3012
- 1499 car nom se quina fi haura la batalla, nim vull veure
altra vegada en la dolor 3014
- 1500 e yol [al meu marit] me veia matar devant, sens que no
li pusca socorrer./
- 1501 /No sino! que son purgues e restaurants aquells, que ab
lançes e ab spases se donen 3016
- 1502 Curial, qui totes les coses sentia, (...) 3028
- 1503 lo Marques lo tenia en mes stima que a ell 3031
- 1504 perque ell no podia parlar ab la Guelfa 3033 i 3050
- 1505 La Guelfa, que no havia menys enueia a Laquesis, (...) 3035
- 1506 e per Melchior de Pando loy trames tot. E, tatost que
ho hach vist, retengue totes les coses;/
- 1507 /empero volgue prouar Curial, e ferli vn enuig axi gran
e pijor que Curial no li haue fet a ella 3041
- 1508 la qual, jatsia fos molt guardada, encara hi podia donar
loch 3051
- 1509 E com viu que parlar no li podia (...) 3052
- 1510 mas ella nulls temps dauant Melchior les volia legir,
ney feya cara alguna 3054
- 1511 e les festeiava tant, que mes no podia 3059
- 1512 car altre be ne altre repos no havia ne podia hauer,
sino parlar dell 3061
- 1513 e lo jorn que [Curial] hi vendra, no exire nen fare
mencio 3067
- 1514 Curial, qui stava tot desesperat e en res daço no pen-
sava, dix 3079
- 1515 yo tench lo cor en altra part, e per res no poria a
present pensar en aço 3081

- 1516 Curial, açi no ha mester molt argent,/
 1517 /car la pompa no vol res en tals fets 3086
 1518 e lals tot es fum 3089
 1519 que nos tengues per dit que ella no sabes tots los fets
       com eren passats 3103
 1520 que, quantres ella, no li trametria res 3105
 1521 Axí lin pren a aquell qui no ha sino vn cor 3110
 1522 nous en deuets marauellar, mas siats ferm, que aço no
       es res 3116
 1523 Confortas algun poch Curial 3119
 1524 ¿E non haure vna vista, abans que entre en la liça?/
 1525 /Certes, si yo no la veig, no haure honor, ans hi
       morre certament 3121
 1526 molt pus copiosament que james 3126
 1527 car no sabria hom que es be, sino si (=s'hi") mesclauen
       alguns enuigs 3132
 1528 pensats que no podets hauer pijor temps del que huy
       hauets,/
 1529 /e nos pot fer que nos mude, e per ventura en millor 3134
 1530 Calla Curial e no respos 3137
 1531 mostra alegria finguint, si be sen hauia poca 3139
 1532 que no semblaua sino veu angelical 3143
 1533 Curial menja mills que no hauia fet en los dies pas-
       sats 3147
 1534 conegueren Curial no esser menys fort que ells 3155
 1535 nosaltres no hauem mester vostre argent 3161
 1536 quens dona manera que, sens pendre argent daltri, podem
       cercar lo mon 3162
 1537 crech que en nosaltres no ha tant de be, que gosem ne
       sapiam despendre ço que ell nos ha donat,/
 1538 /e dona sens cessar tots jorns. 3164
 1539 era tan fort, que sens tota falla lo caualler qui ab ell
       combatia nos deua tenir per segur./

- 1540 /No era, empero, en res gentil de la persona, mas si
 hauia lo cor tan alt, que (...) 3176
- 1541 e nos podien fer grans fets darmes que ells no si tro-
 bassen e non reportassen gran honor; /
- 1542 /e axi eren tenguts en gran preu en moltes prouincies, /
- 1543 /en les quals, cercant honor que sens treball bonament
 nos pot hauer, eren estats. 3189
- 1544 e no sabia com sen regis 3199
- 1545 vn dia, abans que la batalla se fes, (...) 3200
- 1546 Ara digats li (...) que nos do desplaer de ço que
 veura 3206
- 1547 tanta era (...) la alegria (...), que tot lals tenia
 en no res 3217
- 1548 Melchior, digats li que no lay do yo, que ella lay
 dona 3235
- 1549 hach tan gran goig, que no sabia on se metes 3242
- 1550 li vengue be, jatsia que en los pits ne en les espatles
 no li cobria sino fort poch, /
- 1551 /de que ell no curaua gens 3244
- 1552 venceria, no a Boca de Far solament, mes a Tristany 3247
- 1553 tan alegre que no podia pus 3251
- 1554 A, Curial! ¿e not veure yo? 3261
- 1555 yo nom partire de vos, sino que lo cas ho requer en tot
 partit 3263
- 1556 aram farets parlar mes auant que no haguera fet 3272
- 1557 Yous dich, certament, que persona del mon nos deu playner
 de vos 3275
- 1558 Vença Curial ("Curial" és subjecte) e viva, e, sis vol
 no sia meu, de quis vulla sia 3277
- 1559 Ay, mesquina! que yo ho he fet, car certes Curial no ho
 haguera empres contra Boca de Far 3282
- 1560 e com yo veure les lances e les spases sobre lo cap de
 Curial, les quals si yo hagues haut millor consell
 noy vengueren, ¿que sera de mi? 3310

- 1561 E que (...) yo sia amada per Curial, (...) certes, nou
crech ni ha raho, /
- 1562 /car dona que cerca desfauor e mort a aquell qui la ama,
no vol esser amada longament 3315
- 1563 personas me Curial aquesta, e si nulls temps pus hi
torn, faça ço que li serà placent 3319
- 1564 dema Curial haura mes honor que no hach caualler, gran
temps ha 3341
- 1565 e sens falla ells ho mostraran dema 3343
- 1566 Tota quanta pahor hauets (...), poriets donar per vn
diner 3346
- 1567 no hauets raho de hauer paor 3348
- 1568 com lo volguessen desarmar, no ho consenti 6489
- 1569 "¿que era allo que ell hauia a fer per eixir de preso?"
Lo caualler li respos: "que no pus, sino dir publica-
ment que la donzella (...)/
- 1570 /era la pus bella donzella del mon" 6490
- 1571 car ell no senti lengan; sino poguera esser que, /
- 1572 /abans quel torneig se fos acabat, (...) 6503
- 1573 combatien tan marauellosament, que entre ells noy hauia
que triar 6524
- 1574 Cartes, o yo no pore pus, o lo Duch dOrleans venjara
(...) 6525
- 1575 Lo Comte de Foix qui encara no era entrat en lo tor-
neig 6527
- 1576 e ab quatre altres cauallers, sens plus, ves al tor-
neig 6535
- 1577 tan marauellosament que on que ells vagen, ferint
passen 6516
- 1578 ves al torneig, e on que tropias lo caualler (...),
diques li (...) 6536
- 1579 e not partescas dell 6541
- 1580 no sabent qui era lo caualler de les spases 6542

- 1581 e, no obstant que lo Duch de Borgonya fos vengut contra
ell ab molta gent, lo Rey sen metia (...) 6564
- 1582 mas nols trobauan 6567
- 1583 Mas, certes, nulls temps digueren mot de que tantost
se penediren 6570
- 1584 nols donen auinentesa ques tornen a aiustar 6575
- 1585 Lo comte de Foix, qui viu aço, dubtant se de qualque
sinistre, (...) 6582
- 1586 e no combatats pus 6590
- 1587 era molt alegre, e de alegria en tot aquell jorn no li
fonch demanada gracia que no la atorgas 6605
- 1588 en manera que no sabia si era nuyt o jorn 6624
- 1589 empero en aquest torneig nol coneixien sino per lo ca-
ualler del falco 6631
- 1590 altre desplaer qui muntaria queacom mes que aquest que
ell li hauia fet 6638
- 1591 les mes dones no saben regir los mouiments quels venen,
ab regnes; abans, lo seu cor lança tantost defora
lo odi 6640
- 1592 com si en tot aquell dia no hagues res fet, comença a
ferir 6646
- 1593 Perque, sens ferir, se met per lo torneig 6658
- 1594 tan marauellosament, que no era degu /
- 1595 /que lo seu colp no temes 6668
- 1596 E sens falla aportat ho hagueren a efecte, si no fos
vn caualler (...) 6671
- 1597 No pensets queus he ajudat per vostre be; ans coue
queus defenats; sino vos porets perdre cosa que/
1598 /quants Reys ha en lo mon no laus porien tornar 6690
- 1599 Lo seu elm (...) nulls temps fonch tan provat 6695
- 1600 quel haguera mort, sino fos lo Rey d'Anglaterra 6700
- 1601 e, no obstant, que tots junts fossen en aquell loch,
(...) 6704

- 1602 certes no pogueren tant fer que Salisberi no fos deliu-
rat 6705
- 1603 tan asprament (...), que lo Rey no fonch bastant a tenir
se dret, ans (...) 6711
- 1604 que contra aquell degu no combates 6728
- 1605 O, com me fora mesclat ab aquests (...),/
1606 /sino fos les armes que porten 6731
- 1607 que (...) nosaltres eixim del torneig pera vuy, que
certes noy ferirem colp 6742
- 1608 que ells per res del mon no combatrian pus aquell
jorn 6745
- 1609 Certes, no foren axi segurs los Franceses, ans (...) 6748
- 1610 e viu los tots a vna que feyen coses nulls temps vistes
ne oydes; e dix:/
- 1611 /"Per ma fe! no seria massa cortes quis treballas en
toldre a aquests la honor que per força darmes
(...) han guanyada." 6762
- 1612 vous prech que entre vos e aquesta gent nos façan huy
pus armes 6767
- 1613 Curial sacosta al Rey, qui be no ho hauia entes, e
dix li 6769
- 1614 Eren ja passades vespres, bona stona hauia, e (...) 6771
- 1615 tots los standarts se eren retrets, que degu quasi no
volia pus treballar 6772
- 1616 e per ço nosaltres, si en enuig nous ve, vos pregam
(...) 6782
- 1617 e que lo seu conuit acceptarian (...), empero a pre-
sent no podien 6789
- 1618 e axi stigueren, sens que en lo torneig/
1619 /nos feya cosa alguna 6797
- 1620 mas degu nos mogue contra ells 6802
- 1621 E, jatsia (...) entre los dels scuts negres no hagues
que triar, empero (...) la donaren (...) 6818
- 1622 Per cert, la donzella del scut negre nos fora cambiada

- aquell jorn per santa Caterina 6828
- 1623 lin prenia axi com als frares menors, qui no saben on
se posen a sant Ffrancesch 6835
- 1624 Senyora, axo yo nous pusch dir, car a mi es defes 6841
- 1625 vos hauets lo pus noble nom e pus plasent que yo anch
oys, /
- 1626 /e, sens tota falla, "festa" sots vos a tots (...) 6845
- 1627 mills se pertanyia a vos que a ella 6850
- 1628 ¿e com scriure, sens plorar, aquest doloros parti-
ment? 9971
- 1629 ¿Ets fembra, que no es contenta de bellesa que hage,
per molta que sia (...) ? 9982
- 1630 per mirar se la coa; en la qual, si tants vlls tengues
com lo pago, encara no serie contenta, ne li parria
ques vees be 9990
- 1631 e, si tu vols jutjar sens voluntat, veuras (...) 9996
- 1632 es levas caure (...), no en altra manera que cau una
somada de lenya (...) 9998
- 1633 e si nom retengues lo recordar me que son stat
joue 10006
- 1634 me esforçaria rependret dels teus mouiments no
sauis 10009
- 1635 No val res aquexa manera, /
- 1636 /ans, si vols be hauer, te coue a fina força le-
xarla 10011
- 1637 car, la [via] que tens, no aporta lome sino a abati-
ment 10013
- 1638 Reeb lo donques de mi, qui altra cosa sino ton be e
ta honor no desig 10017
- 1639 ¿Quina injuria fa a tu la Guelfa, si lo seu auxili
e no lo teu te denega? 10020
- 1640 Nom fa injuria alguna. 10022
- 1641 No plor per injuria, mas per quem condampna a
tort 10024

- 1642 no mereix tan gran punicio 10026
- 1643 tu has errat, e nos pot dir lo contrari 10027
- 1644 car lo plorar no procura remey 10030.
- 1645 mas tu per remey plores, e no per esclatar 10038
- 1646 no sab ella be ço que yo aparell pera seguir la, sino
pus pereosament se mouria 10044
- 1647 trenque la vna la sua filosa e no file pus;/
- 1648 /vague la altra e no debane ne cresca la sua tela 10047
- 1649 nom girets la cara 10053
- 1650 si algun spirit de pietat hauets, vsats de aquell
enuers mi 10053
- 1651 de la qual (...) elles no eren tan grens maestres com
pensauan 10072
- 1652 no solament (...), ans encara (...) 10076
- 1653 hauer cantat (...) mills que la altra que les Pierides
hauen elegida 10083
- 1654 perque tot so musical de ayre e de aygua sengendra,
car no pot alguna veu sonar, sens vent e sens
aygua 10096
- 1655 de les quals [dents], si alguna defall, ha defalliment
en la veu 10102
- 1656 e poch valdrien los instruments si no fos instrumen-
tador 10112
- 1657 E si (...) les filles de Pireus foren (...) conuertides
en piques, no sen merauell persona alguna 10139
- 1658 qui garrulen e rallen, e no saben ço que dien 10147
- 1659 menyspreen los altres homens qui no aconseguexen
tant 10153
- 1660 e tenen lo pits inflat axi com si aquella sciencia
ocupas loch molt gran,/
1661 /e que als pits nols cabes;/
- 1662 /senyaladament si son algun poch de noble linage 10154
- 1663 e dos contraris no poden estar ensems 10168
- 1664 Magni dicti vel magni facti frequens fama cum laude

- nedum superbos sed etiam humiles (...) cecat
(Cic.) 10170
- 1665 nulla est tanta humilitas que dulcedo glorie non
tangatur (Valeri M.) 10173
- 1666 E per ço, com Curial (...) deuench superbios, e (...)
algun poch vanaglorios, fonch prostrat del
carro 10188
- 1667 pijor temps passa que Job 10200
- 1668 e la sua persona era libera, car nulls temps fonch
venida per preu 10203
- 1669 de molt maiors bens que los passats, fonch heretat 10207
- 1670 certes, yo crech que no; abans entenç que serie cosa
superflua 10212
- 1671 car elles no apareixerien nes mostrarien a mi 10214
- 1672 car no han cura sino de homens de gran sciencia 10216
- 1673 e aquells seguexen, encara que no sien demanades 10217
- 1674 no solen seguir sino los molt alts e sublimes es-
tils 10225
- 1675 mas yo no curi d'elles ne les conegui, e per ço elles
no curan de mi nem conexen 10229
- 1676 Lo qual [libre] es algun poquet pus intricat quels al-
tres primers 10235
- 1677 transformacions (...), scrites, no en la manera que a
la materia se pertany, mas axi rudament (...) com
yo ho haure sabut fer 10237
- 1678 aquest (...) no fonch gran capita, ne gran guerrer 10241
- 1679 Empero no he trobat (...) que algun de aquests nomenats
hage meses les mans (...) 10248
- 1680 Hector ocis (...) molts Reys (...), e nulls temps
fonch sobrat per caualler qui ab ell combates,
1671**bis** /no obstant que (...) per desauentura moris 10262
1672**bis** no obstant que, en la batalla, no forçat ne sobrat,
mas sinistrant la Fortuna, per desauentura mo-
ris 10264

- 1673**bis** accepta batalla (...) e no romas per ell que nos
faes 10270
- 1674**bis** no he legit, sabut ne oyt, que ell, ne algun dels
desus dits, entras en lliça o camp clos (...) ab
algun caualler semblant dell mateix, (...) e/ ...
- 1675**bis** /que (...) dalli exir no pogues sino mort o vence-
dor 10272
- 1676**bis** venint (...) lo cas que sens lliça finir nos po-
gues 10279
- 1677**bis** E, al que no ho ha fet, pero faria ho (...), no li
carreguem colpa;/
- 1678**bis** /ne tan poch callem ne ho tengam amagat a aquell qui,
no vna sola, mas moltes vegades, ho ha fet 10284
- 1679**bis** com lo pus estret juyhi, ans estrem dels estrems, en
actes militars sie la liça, /
- 1680**bis** /la qual Curial mes que algun altre, /
- 1681 /no ell cercant la, mas ella seguint lo, hage vsada, /
- 1682 /no digam los seus valerosos actes esser indignes de
recordacio 10295
- 1683 car, si per ventura fossen estats escrits per Tito Li-
uio (...) o algun altre poeta (...) 10299
- 1684 la desauenturada Camar, tota nua, que no semblaua per-
sona, era en lo corral 13427
- 1685 lo catiu no morra sens mi 13435
- 1686 per ço que lo leo a ella no sacostas 13441
- 1687 Lo leo no vench dret a ell, ans ana a altra part 13442
- 1688 empero tots temps lo miraua 13443
- 1689 vos assegur que yo morre, abans que lo leo a vos
sacost 13446
- 1690 li hach donat vn altre colp per los loms, que en poch
estech de fer lo dos troços 13458
- 1691 Lo Rey nos disponia be a donarloy 13463
- 1692 dubtant no solament en lo fet, ans encara en la pa-

- raula 13468
- 1693 [Johan] Tots temps li respos no saberne res 13491
- 1694 he desijada vostra companyia, mes que de caualler qui
visca 13505
- 1695 us porets metre apunt, no segons soliets ne vostra
valor mereix, empero algun poch vos porets ado-
bar 13509
- 1696 yo per res del mon no pendria cosa alguna, ne vull a
present exir de la pobretat 13513
- 1697 ¿Nom conexets? Donchs yo a vos nous he desconegut 13525
- 1698 Nom pot recordar qui sots 13527
- 1699 ¿e catiu erets vos, e yo ne vostres parents no ho
sabiem? 13530
- 1700 que ell per res no lexaria Curial 13539
- 1701 Curial no hauia volgut pendre diners, ne robes, ne cosa
alguna que ell li volgues donar 13550
- 1702 e que no voldria esser conegut, en alguna manera 13553
- 1703 E vos (...) ben se no hauets a anar axi, a vergonya
mia 13555
- 1704 que ell no hauia presa la companyia de Curial per exir
vn punt de sa ordonança 13558
- 1705 e axi, que no faria sino seguir ço que a Curial vin-
dria en plaer 13560
- 1706 que, si ell fos en tal estat, pendria de Curial, e de
tot altre caualler qui (...) socorrer li volgues
13563
- 1707 e en aço no podie fer als 13568
- 1708 E axi calla, que nol enuja pus 13571
- 1709 la vida, la qual, si vos no fossets, fora ja aca-
bada 13575
- 1710 Deu vosen do guardo, car yo no pusch 13576
- 1711 la qual cosa yo hauria en pijor sort que no haui com
fuy fet catiu 13582
- 1712 pensa (...) que li seria molta honor, entot loch on

- fos sabut 13588
- 1713 empero, (...) a ell no conuenia dir ho, per cosa del
mon 13589
- 1714 afermant, ab jurament, tals catius no conexer, ne tals
dobles en comanda hauer reebudes 13608
- 1715 lo qual, no obstant fos de Barchinona, tenia empero
casa en Genova 13617
- 1716 No passaren gayre dies, partiren de Genoua, e anaren
a Monferrat, e (...) 13631
- 1717 De la qual cosa, la Guelfa hauia aportat maior dol que
per la mort de son marit. 13649
- 1718 no li lexaua creure, ne encara pensar, que aquell
fos 13658
- 1719 que si la Cort del Puig e los leals amadors no la
pregassen, nulls temps li perdonaria 13661
- 1720 aquells catius no hauien volgudes pendre robes ne cosa
alguna, /
- 1721 /e quels hauia interrogats si sabien res de Curial, e
que li hauien respost que no 13674
- 1722 que li digues aquella canço, de paraula, sens can-
tar 13686
- 1723 Anats, anats (...) a casa de vostre oste, e nom vengats
pus açi 13701
- 1724 E axi Curial, inclinant lo cap, a casa de son oste,
vn poch alegre, reuerencialment acomiadant se,
torna 13702
- 1725 "¿E sabets qui es lo catiu (...)?" "No, senyora" 13758
- 1726 altre oste tenits que no pensats 13710
- 1727 La Abadessa no pogue pus tenir, ans, (...) isque del
monastir 13720
- 1728 la alegria fonch molta (...); en tant, que no la
sabien regir, en manera del mon 13723
- 1729 Mas no placia a Deu que yol escolt, nil veia pus 13737

- 1730 me pesa molt, jats que ma consciencia no sia lesa 13738
 1731 yo torn a votar (...) que, tant com yo sie vius, no
       mudare del proposit 13748
 1732 e, no obstant que ell fos causa de la sua mort, pero
       fonch sens colpa 13770
 1733 No la matas vos; ne tan poch morira, si vos no fos-
       sets 13775
-

Altres exemples, esporàdics

- 1734 "¿e hauets li dit qui son yo?" "No pas", dix l'Arta 4407
 1735 per res que en lo mon sia, nous donets a conixer a
       persona del mon 4409
 1736 axi que tots son nichil sino seruir Deu 10900
 1737 les de Aragnes, que foren conuertides en nores 11387
 1738 ¿quiny profit lin ve? Certes, no degu 10375
 1739 car, tals strenes (...), no les ha hom tots anys a
       festes de Nadal 9710
 1740 a Curial era feta honor quacom mes que als altres 6024
 1741 pensant hauer fet queacom de ço que desijauen 9466
 1742 Si sera, certament, si altri nol vos toll 15148
 1743 ¿Ha altri en uostra companyia? (2Par 77)
 1744 ¿E no sabs que primerament foren daltri? 10803
 1745 ¿Per quet cambies per altri? 9980
 1746 no digats lo meu nom a ells ne a altri 5449
 1747 ¿Quina cura hauem dels fets daltri? 808
 1748 per veure si hi poria fer algun be 809
 1749 si als hi pogues fer 9522
 1750 dals nos parlaua 6221
 1751 ni era per als uengut 14507
 1752 e pur, com aldre seguir sen degues, yo son en tal punt,
       que si en altra manera men volgues regir, no

poria 2208

- 1753 yo noy poria aldre fer 7345
- 1754 consell del mon not ual contra lo seu auorriment 9737
- 1755 en partit del mon no seria muller del Rey 12489
- 1756 nos celaria a ell per cosa del mon 15182
- 1757 hom del mon no sentencia 14650
- 1758 jo nol viu anch 6881
- 1759 los millors que yo hanch vees 3343
- 1760 E no veent algu de sos amichs (...), comença a hauer
desfauor 9780
- 1761 Erato, que vol dir inuencio, ço es, quel hom deu fer
de si alguna cosa noua 10131
- 1762 que vos james no digats lo meu nom a persona del
mon 13404
- 1763 veurets vn leo, lo pus brau e lo pus bell que james
sie estat vist 13415
- 1764 pres Curial per la ma, e nulls temps del seu costat
lo parti 1378
- 1765 nulls temps los lexaua anar a la ciutat 12164
- 1766 que nulls temps me digues de no, de cosa que vous
pregas 9286
- 1767 no obstant los assalts secrets de la (...) Enueia 15461
- 1768 tan preciosos joyells, que tot lo mon staua torçat 15442
- 1769 ¿e quet hauia fet la Duquessa (...)? Respos Otho:
"Certes, ella no res (...)" 1329
- 1770 ¿hay res de nou? 1646
- 1771 sens cobertura alguna 1867
- 1772 lo Marques se treballa molt en toldre la questio,
empero nulls temps hi pogue donar recapte, ans
tota via saparellaua cascu lo mills que podia
pera aquella jornada 2950
- 1773 lo caualler se esforçaua lo mes que podia 3944
- 1774 tots se armaren lo millor que pogueren 6041

- 1775 quem façats vna gracia, que (...) nous costara res 4574
- 1776 Curial, ja vn poch fumos, (...) dix 5061
- 1777 Curial, oydes les paraules, nos cuyta molt a respon-
dre 7723
- 1778 yo no ho se, mas crech que sia lo millor caualler del
mon 6887
- 1779 cantaua axi be e mills que donzella que fos en lo
mon 6926
- 1780 lo maior desig que yo hauia en lo mon. Yo, senyor,
son (...) vostre servidor contra totes les per-
sones del mon. E no era cosa en lo mon que yo
tant desijas 6989
- 1781 vous desig seruir dauant tots los senyors del mon 7023
- 1782 ma intencio no es pur aturar aci, ne tenir companyia
de caualler del mon 7273
- 1783 lo pus valent (...) que al jorn de vuy sia en tota
aquesta terra 7561
- 1784 E daço no pus; /
- 1785 /car fonch massa notori en aquell temps per tot lo
mon, e durara tant com lo mon haura durada 8986
- 1786 ell no creya que millor caualler hagues en lo mon 9257
- 1787 sies cert que algun dels que açi som, not pot tenir
dan 11877
- 1788 que yot faç segur que no es lloat de algun acte, que
ell nol hage mills obrat que la lengua dels qui
ho han vist no han pogut expressar 11894
- 1789 e a tu ne a altre no pusch aprofitar 11883
- 1790 empero nulls temps ne pogueren hauer algun indici 12302
- 1791 sies certa que, sobre aço, lo Rey fara vn castich dels
grans del mon 12814
- 1792 ¿e ell pregue a nos, e direm li de no (...)? 12812
- 1793 yo no conech, en tot lo Regne, tan gentil cors de
home 12809

- 1794 e no hauia Rey en lo mon, que (...) 12790
- 1795 tropia yo en tu tanta merce, quem mates ab les tues
mans, en vn colp, e no pene morint en molts
dies 12745
- 1796 "(...) ¿e vol que yol conega?" "No ho se (...), empero
mes mostra de no que de si 14495
- 1797 Ell dix que no sabia 13689
- 1798 Estaua la batalla en pes, que no sabia hom a qual
part la balança declinaria 14681
- 1799 Tothom ne fonch marauellat e estech quasi entre si
mateix (DCVB, quasi, 1)
- 1800 guardats-vos de dir qui som (DCVB, guardar)
- 1801 Per ma fe anch no viu tan gentil creatura (DCVB, anc)
- 1802 Curial féu desplegar son arnès e armà's, e com los
cathalans lo veren armat... feren venir atressí
lurs arnesos (DCVB, atressí)
- 1803 Aquelles vos han a honrar, e l'als tot es fum (DCVB,
als)
- 1804 = 1737
- 1805 = 1736
- 1806 No hach gayre dormit, que ella viu (...) dues raboses
(DCVB, gaire)
- 1807 Tu seràs meu, puyt que a mi t'est donat (DCVB, puyt, 2)
- 1808 Ací no ha pus sinó que jo li ajut (DCVB, 2 pus)
-

TIRANT LO BLANC

Segons l'edició de M. de Riquer (sobre l'edició de 1490) a l'editorial Selecta, Barcelona 1947 (pròleg en castellà).

N'hem buidat les següents pàgines:

10-21 (cc 1-5), 321-333 (cc 120-124),

634-644 (cc 217-220), 946-956 (cc 341-345).

(Al marge esquerre donem la pàg.)

-
- 10 1809 la divina Providència ha ordenat (...), emperò no els
ha tolt l'universal Creador lo franc arbitre
- 11 1810 noble de llinatge e molt més de virtuts
1811 la fama de lo qual en lo món molt triomfava
1812 la feminil condició promptament no pogué resistir que
no demostràs ésser molt agreujada
- 12 1813 a cascú (...) donà molt més que no devia
1814 me fa sentir major dolor que no sentiria
- 13 1815 e que el guarden fins a la mia tornada
1816 la vostra partida que façau sens mi
1817 Almenys feu-me gràcia (...)
1818 més estime la mort que viure sens vostra senyoria
1819 no sentiré major dolor de la que ara sent
1820 ¿E no havia prou durat lo meu adolorit viduatge?
1821 !Vinga la mort, puix res no em pot valer, (res=N1) /
1822 /vinguen trons e llamps e gran tempesta, per ço que lo
meu senyor ature que no es puga partir de mi
1823 e no li deu contrastar, ans deu fer gràcies (...)
1824 e majorment jo
1825 val més (...) que em dó tot al servei de Déu (...)
que no viure en los mundanals negocis

- 1826 emperò (...)
- 14 1827 que no em resta sinó aquest miserable de fill
1828 lo petit infant no havia sinó tres mesos que era nat
1829 e per bon espai estigué que no pogué parlar, sinó que
tots tres ploraven
- 15 1830 a mi no és estat dia freturós de llàgrimes
1831 feu tot lo que plasent vos sia,
1832 /puix fortuna alre no em consent
- 16 1833 só certa que (...) sereu en record alguna volta de mi
1834 més és la mia dolor que no és la vostra amor
1835 ¿Qué val a mi amor de marit sens res valer?
- 17 1836 Puix més no puc fer (...), entrar-me'n he (...)
1837 no se'n volgué portar sinó un sol escuder
- 18 1838 li feia dar molt més caritat que a tots los altres
1839 Pres (...) gran ira (...) perquè algú havia tengut
gosar d'enujar-lo
1840 isqué en terra, sens que per los de l'illa no foren
sentits
1841 ajustà la més gent que pogué
- 19 1842 emperò tan secretament no es féu, que no restà que los
moros n'hagueren sentiment/
1843 /e detingueren-se fins que fonc lo dia clar
1844 donaren-los molt cruel batalla
1845 pensà com poria restaurar la sua ciutat que no es per-
dés tan prest
- 20 1846 que los moros fossen molts més que no són
1847 sequiren-los fins que saberen que (...)
- 21 1848 no podent més mirar la sua desolació
1849 feent les majors lamentacions que un home jamás pogués
fer
- 321 1850 lo meu cor és tornat més fred que gel
1851 en quants fets d'armes me só trobat, jamás negú no m'ha
pogut sobrar ni vèncer
1852 no he tengut contra ella resistència neguna

- 1853 ¿Qui em pot dar vida (...) si no ella?
- 1854 ¿Ab quin ànimo ni ab qual llengua parlar poré (...)?
- 1855 No comportà (...) que (...) parlàs, sinó que féu (...)
- 322 1856 Açò no pot passar sens nota
- 1857 no s'ha d'obtenir ab força (...) mas ab giny (...) ho
deveu portar a fi
- 1858 com no en tinga sinó una
- 1859 creent que negú no ho coneixerà
- 1860 e en tot cas del món forçau vostre voler, /
- 1861 /e no vullau dar a sentir a negú les vostres passions
- 323 1862 que llevant-ne la clau no era negú sabés conèixer per
on s'obria
- 1863 en aquell temps més pomposes hores (=llibre d'hores")
no pogueren ésser trobades
- 1864 Açò (...) no pertany sinó a donzella de casa real
- 1865 ¿no sabeu vós que no tinc altre bé ni consolació (...)
sinó a vós (...)?
- 324 1866 no em resta més bé (...) sinó a vós
- 325 1867 com no pertanga sinó a filla de rei dir-li Infanta, /
- 1868 /si doncs no havia d'ésser heretera del Regne
- 1869 que (...) no li diguessen sinó Princesa
- 1870 sou més vividora que no jo
- 1871 en lo mateix perill estiguen, si doncs no són subvenguts
per la vostra mà
- 326 1872 no em restà altra esperança sinó de la vostra pròspera
venguda
- 1873 No tardà molt Tirant que ab modesta continença (...)
dix (...)
- 1874 No és digna cosa ni suficient que (...) m'haja a mi de
pregar, sinó de manar, /
- 1875 /car a mi és massa gràcia
- 1876 de fer-me Capità (...), sens que jo no n'era mereixedor

- 1877 me despullí de tota ma llibertat
- 1878 la majestat vostra no em vulla de res pregar, sinó manar-me
- 327 1879 E si qualsevulla d'aquestes coses hi fall, la guerra hauria de cessar
- 1880 e los qui són en aquesta ciutat e en les terres que encara posseïm
- 1881 Del forment (...) ne passam fretura, mas aquestes naus (...) ne porten prou, emperò (...)
- 1882 e no entengam sinó en la guerra
- 328 1883 vostra majestat deu mirar millor en aquests afers que no ha
- 1884 que no deu ésser donat lloc que home estranger haja ofici ni benefici en l'Imperi
- 1885 que ans que partixquen d'ací la gent
- 329 1886 lo duc (...) no ha sabut jamás vençre una batalla
- 1887 E aquell serà Capità que jo manaré, sinó tots los que hi contradiran jo els castigaré
- 1888 per a tostemps ne restarà memòria en lo món
- 1889 no l'hajam ací a disputar tu e jo
- 330 1890 e en tot Egipte no n'hi restà neguna
- 1891 E encara est més digne de gran punició/
- 1892 /que hages tenguda tan gran audància, que en presència de (...) l'(...) Emperador vols injuriar a negú,/
- 1893 /de dir que home estranger no deu tenir lo ceptre de la justícia ni de la general capitania
- 1894 ¿(...) què diràs tu ací? Si no, pren exemple de la tua flaca persona
- 1895 que jamás has tengut atreviment de (...)
- 1896 ¿E tu est cavaller qui mostrar-te deguesses en consell imperial ni encara en lloc on cavallers hi haja?
- 1897 no ho volgué consentir (...), mas dix (...)
- 1898 car negú no es deu igualar ab la roïdat ni en la follia ab negú, sinó en la gentilesa

- 331 1899 E si no fos per (...)
 1900 e no volgué més oir a negú
 1901 féu fer crida (...), que tots aquells qui tinguessen
 clam o demanda de negú, que (...) fossen (...)
 1902 no s'hi havia feta justícia negu[n]a a (correcció de
 Riquer)
 1903 sens gran treball Tirant ordenà que (...)
 1904 estaven escoltant l'Emperador si demanava alguna cosa
- 332 1905 Tirant jamás fallia a les hores que devia,
 1906 /més per veure la Princesa que per desig de l'Emperador
 1907 e no les soltassen fins que del seu palau tocàs una
 petita campana
 1908 e les altres [cases traguessen llum] de la mija nit
 fins que fos de dia (afegiment de J. Solà)
 1909 e per aquest orde moltes cases foren reservades, que
 no les podien robar
 1910 que ans que Tirant vingués, no trobaven [sic] en tota
 la ciutat qui us venés pa, ni vi ne altres vitualles
 1911 E ans que les naus aplegassen, l'Emperador (...)
- 333 1912 e per a si no s'aturà (=reservà) res
 1913 com li era davant no tenia atreviment de poder-li par-
 lar res que d'amor fos
 1914 fon posat (...) en lo pus alt lloc de paradís
 1915 que los dos hi anassen sens altra companyia
 1916 per ço que oir no poguessen
- 634 1917 o almenys dir-me la causa (...)
 1918 almenys no porà ésser que algun útil no en vinga a la
 vostra excel.lent persona
 1919 No pogué més retenir Tirant que dels seus ulls no des-
 til.lassen vives llàgrimes
- 635 1920 mostrant alegrar-vos de la pena que em veu passar, e no
 res menys no voler consentir que sols les mies mans
 toquen les vostres vestidures

- 1921 Ab lo menys càrrec que poré vull satisfer a (...),/
 1922 /car la mia llengua ab gran treball pot formar tals
       paraules, ne la mia cara, no gens bella (...), te
       darà causa de negar que (...)
- 1923 E no li pogué més dir
- 636 1924 estigué sens me n jar (infinitiu; correcció de Riquer)
 1925 no volgué eixir (...) fins que lo Conestable anà al
       palau i parlà molt ab Estefania, e els dix (...)
- 1926 E com jo li parle de res de Tirant (...) ara s'és sots
       mantell d'honestat coberta
- 1927 ans volia nit i dia no parlassen d'alre
- 1928 si la Viuda no fos, no una vegada, mas cent jo l'hague-
       ra fet entrar (...), volgués o no
- 1929 puix a mi no és tolta llibertat
- 1930 veurem com està, car hui tot lo dia no se sent bé.
- 637 1931 desempatxaven lo més que podien
- 1932 los sants (...) són poc ansiosos del que tu dius ni de
       nostres misèries
- 1933 no són de natura d'or, qui a tot lo món plau, (...) ni
       poden ésser (...)
- 1934 és cavaller no conegut sinó en temps de treves
- 1935 callaré fins a tant que la fortuna adversa done llicèn-
       cia
- 1936 val més que anem a dormir ans que la mia (...) persona
       passe més dolor
- 1937 Estefania volgué parlar i ella no ho consentí
- 638 1938 car ab verdader cor e sens frau negú tostemps les
       batalles ha fetes
- 1939 no li pogué dir altra paraula sinó (...)
- 1940 se deuria esforçar, ara més que jamés, en (...)
- 1941 Aquests senyals d'amor (...) eren prou en mi qui callava
- 639 1942 Si (...) partiu, poca benaventurança i miserable penyora
       d'amor restarà en mi, sinó molta dolor qui em

- farà companyia
- 1943 ¿e no us he jo ja dit que (...)?
- 1944 I com ho faré jo (...), que vós no hi siau?/
- 1945 E no s'hi faran festes ni danses ni alegria nenguna
sens que vostra senyoria no hi sia
- 640 1946 no resta en aquest món sinó lo bé (...)
- 641 1947 E per ço no pot ésser atesa felicitat en alguna cosa
que no sia perdurable,/
- 1948 /ni felicitat no pot ésser trobada sinó per bonea de
vida
- 1949 neguna cosa no és més carament comprada com és aquella
qui (...)
- 1950 a mi no és plasent que vós me façau moltes pregàries
del que nosaltres devem ésser pregats
- 1951 parti's d'ells sens dir-los més
- 1952 e sens més pensar-hi lleixà la companyia
- 642 1953 e trobaren-la que encara estava plorant,/
- 1954 /que no en sabé res fins que la vingueren a cridar
- 1955 e tothom estava content sinó (...) Tirant
- 1956 cinc gats (...), e tota la nit jamás feren sinó miular
- 1957 haurà fet més mal que no es pensava
- 1958 gran dubte em fa que [lo Conestable] no haja morta a
vostra cara neboda,/
- 1959 /o, almenys, mal nafrada
- 1960 véu (...) que no deia res
- 1961 ara que no cridau ni dieu res
- 1962 Par-me que ja us és passada la dolor
- 1963 Mal profit te faça si no t'hi tornes
- 1964 t'està escoltant si cridaràs, car té dubte que no et
facen mal
- 643 1965 A bona fe no faré (...), ans vull que (...)
- 1966 les paraules (...) no ixen de l'ànima, ans me par que
sien fictes

- 1967 Per ma fe no faré, si Déu m'ajut.
- 1968 si jo no tingués muller no en pendria altra sinó a tu
- 1969 no hi havia negú sinó un patge
- 1970 ans que negú parlàs dix (...)
- 1971 ¿per a què voleu altra muller (...)?
- 1972 Guardau que jamás morí dona ni donzella
- 946 1973 de no fer pau ni treva
- 1974 No em clam sinó de mi mateix que (...)/
- 1975 /he volguda seguir ans la voluntat que la raó,/
- 1976 /de consentir que treves fossen fetes ni atorgades ans
que la fi de la guerra
- 1977 E em tinc per foll (...) com só caigut en (...) ignoràn-
cia de creure a negú
- 1978 més de dolor cobert que de delit
- 1979 jo (...) consentí en les (...) treves, no gens al plaer
meu
- 1980 són ara en nombre tres tants més que no eren
- 1981 més és a nosaltres perdre un home que ells mil ne per-
dessen
- 1982 de no donar treves ni pau a negú
- 947 1983 la mort, a la qual negú fugir pot
- 1984 e jamás me vull partir del teu (...) consell
- 1985 tots quants som (...) no valem res,/
- 1986 /ni podem fer alguna cosa qui de bé ni d'honor sia
- 1987 hages pietat de nosaltres per la tua gran gentilea que
no ens vulles desamparar
- 948 1988 al qui ame (...) més que a tots los hòmens del món!
- 1989 ells són deu tants més que nosaltres
- 1990 no difraudant gens la honor
- 949 1991 partí tan secretament com pogué, que los moros no en
tingueren negun sentiment
- 1992 que ells los volguessen restituir e soltar (...); si
no, que (...) s'aparellen a la batalla

- 950 1993 ans que Tirant en la batalla entràs, deixà (...)
 1994 E no tardà molt que tot lo camp fon ple de foc.
 1995 dava tan mortals colps, que no era qui el gosàs esperar
 1996 Com los reis (...) miraven les dones qui estaven fermes
 que no es movien (...)
- 951 1997 E aquella gent que ens estan mirant no han ferit encara,
 sinó que (...)
 1998 com són grans (...), que jamás los viu tals
 952 1999 (...) voler-me socórrer. !No ab pas temerós ne tard hi
 vullau atènyer!
 2000 lo plaer meu és no remetre res a (...)
 2001 E no dix pus, sinó que ferí
 2002 veure los pus bells fets d'armes que en una gran part
 del món sien estats fets ne vists
 2003 no es podia conèixer quals havien lo pijor o lo millor
 2004 E encara no havia rompuda la llança
 2005 l'arnès no li valgués res
 953 2006 la hi llevaren volgués o no
 2007 No crec jamás pus bell colp haguessen fet los magnànims
 cavallers (...),/
 2008 /ço és, Hèrcules ni Anxil.les, Tròiol, Hèctor, ni lo
 bon Paris, Samsó, ni Judes Macabeu, Galvany, Lan-
 çalot, ni Tristany ni l'ardit Teseu
 2009 Però, encara, ab tot lo cansament, los seguiren
 954 2010 e jamás consentí lo tornassen a curar
 2011 Mas ans que morís féu (...) semblant lamentació
 2012 Lamentació que féu (...) ans que morís
 2013 no seria negú qui (...)
 2014 en la batalla més poderosos érem nosaltres que no ells,/
 2015 /ni jamás nos fórem deixats de combatre
 2016 vull acabar (...) la mia vida ans que venir en (...)
 desventura
 2017 les nostres fets no poden haver llonga durada
 955 2018 Tirant no dóna càrrec a negú que sia capità

- 2019 e no és negú (...) que sol li passàs per l'enteniment
de fugir
- 2020 e no és negú qui pose l'esperança en (...)
- 2021 que jamés fui vençut en batalla
- 2022 Lo meu cor no mereix altra sepultura sinó d'or
- 2023 feren lo més dolorit dol que jamés fos fet per negun
príncep del món

Altres exemples, esporàdics

(Els exs. del DCVB són trets de l'edició de M. Aguiló, Barcelona 1873-1905, els capítols de la qual no es corresponen amb els de l'ed. de Riquer.)

- 2024 volgueren morir en la batalla ans que fugir (Pròleg;
DCVB, ans)
- 2025 Puix fortuna alre no'm consent (c. 3; DCVB, alre)
- 2026 Si en propia fe ha mort altri (c. 206; DCVB, altri)
- 2027 Negú no pot obrar algun castell si posa los fonaments
en arena (c. 317; DCVB, alcú)
- 2028 negun senyor del món reprotxar no els pot per llinatge
ni per títol negú (pàg. 157 de l'ed. Riquer)
- 2029 perquè en la present obra altri no puixa ésser increpat
si defalliment algú trobat hi serà (pàg. 7 de
l'ed. Riquer)
- 2030 No'm vingau pus en casa (c. 84; DCVB, 2 pus I)
- 2031 E no dix més (c. 134, ed. Riquer)
- 2032 vos offir dar-vos una peça de arnès de auantatge, puix
no sia la espasa (c. 66; DCVB, puix 3)
- 2033 e só vengut per castigar a tu (...) ab aquesta espasa
(...). Lo capità respòs (...): «Cavaller, jo no
m'espante pas de les tues menaces, perquè ací tu

- no em pots fer sobres (...)» (pàg. 80 de l'ed. Riquer)
- 2034 d'aquests tals se'n trobarien mes que no tinch cabells al cap (citats per l'Fabra 160)
- 2035 no vull pus sinó lo cauall (c. 209; DCVB, 2 pus)
- 2036 lo meu ignocent desig no és pus sinó ab amor fer serueys an aquell (c. 218; DCVB, 2 pus)
- 2037 Veus ací la pròpia persona de [1] senyor Emperador (pàg. 331, ed. Riquer); *correcció de Riquer*
- 2038 en tal manera era guardada la persona de l'Emperador (pàg. 332, ed. Riquer)
- 2039 = 1918
- 2040 los plors e sospirs (...), és gran descans poder-los manifestar a persona fel (pàg. 635, ed. Riquer)
- 2041 a tot lo món plau, així als grans com als pocs (pàg. 637, ed. Riquer)
- 2042 si tantes cavalcadures haver no poreu com persones, resten los qui són més indisposts (pàg. 949, ed. Riquer)
- 2043 E açò (és a dir: que semblessin "grans hòmens") causava les carabasses que les dones tenien al cap, que els paria que fossen molt alts de persona (pàg. 951, ed. Riquer)
-